

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Μ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1991

ΑΡΙΘ. 9

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου,
Τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ἀγιότη-
τος. — Μητροπ. Σισανίου καὶ Σια-
τίστης Ἀντωνίου, Ἡ Β'
Παρουσία τοῦ Κυρίου καὶ ἡ κρίσις
τῆς ἀνθρωπότητος. — Ἐπισκόπου
Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἐνας
ἄφωνος καὶ ἄλαλος λαός. — Ἀρχιμ.
Εὐθ. Ἐλ. Ἐλευθεριάδης,
Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ προφη-
τευομένη. — Ἀλεξ. Μ. Σταυρο-
πούλου, Πληροφορίαν ἔχειν.
— π. Ἀντ. Ἀλεξίζοπούλου,
Ἡ ἀντιαιρετικὴ Ποιμαντικὴ τῆς Ἐκ-
κλησίας. — Πρωτοπ. Δημητρίου
Δρίτσα, Αἱ διαστάσεις τῆς Ἐκ-
κλησίας τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν Ἀπ.
Παῦλον. — Παναγ. Θ. Παπα-
θεοδώρου, Ἐνα σχολεῖο μὲ
παιδαγωγὸ «Γέροντα». — Ἐπι-
καιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰαίου 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθῆναι.

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

Ἡ ἐροτὴ τῶν Ἀγίων Πάντων μᾶς ὑπενθυμίζει δι' ὅλοι
ἀνεξαιρέτως οἱ βαπτισμένοι Χριστιανοὶ καλούμεθα νὰ συμμετέ-
χωμε στὴ θεία ἀγιότητα, νὰ συγκροτοῦμε μέσα στὸν κόσμον «γένος
ἐκλεκτόν», «ἔθνος ἅγιον, λαὸν εἰς περιποίησιν» (Α' Πέτρ. 6' 9)
καὶ νὰ συνοικοδομοῦμεθα «εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ» καὶ «εἰς
κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι» (Ἐφ. 6' 21-22).

Οἱ ἅγιοι δὲν εἶναι ὄντια ὑπεράνθρωπα καὶ ὑπερφυσικά, ποὺ
ζοῦν τρόπον τινά ἔξω ἀπὸ τὴ φυσικὴ πραγματικότητα. Εἶναι ἄν-
θρωποι, ποὺ ἔχουν σάρκα καὶ ὁσὰ καὶ ποικίλους ἐπιγείους δε-
σμούς. Ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Διό-
γνητον, οἱ ἅγιοι εἶναι Χριστιανοί, ποὺ «οὔτε κατὰ τὴν πατρίδα,
οὔτε κατὰ τὴν ὁμιλίαν, οὔτε κατὰ τὰ ἔθιμα διακρίνονται ἀπὸ τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους». Ἀπλῶς «διαμένουν στὴ γῆ, ἀλλὰ πολιτεύον-
ται σὰν νὰ θρῖσκωνται στὸν οὐρανό...».

Ἡ ἀγιότης δὲν εἶναι προνόμιο μόνον τῶν ἁγίων ἐρημιτῶν
ἢ ἀσκητῶν. Εἶναι δικαίωμα καὶ καθήκον κάθε Χριστιανοῦ. Ὁ
καθένας στὸν κύκλο τῆς ἀρμοδιότητος καὶ τῆς ἐργασίας του, ὑπὸ
τὴν προϋπόθεσιν δι' αὐτὴ δὲν ἀνιστρατεύεται στὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ, μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ μιμῆται τοὺς Ἀγίους Πάντες, ποὺ
ἐνσάρκωσαν στὴν ζωὴ τους τὸ ἰδεώδες τῆς ἀγιότητος. Ἀλλὰ ποῖα
εἶναι ἡ πεμπουσία τοῦ ἰδεώδους αὐτοῦ; Δὲν εἶναι ἡ τελειότης,
ἀλλ' ἡ πορεία πρὸς τὴν τελειότητα εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς ἁ-
μαρτωλότητός μας, ἡ συνεχὴς μετάνοια καὶ ἡ ἀδιάκοπη προσπά-
θεια νὰ ἀνερχώμεθα ὅλο καὶ ψηλότερα στὴν «λίμακα» τῶν ἁρε-
τῶν καὶ τῆς τελειότητος. «Ἐὰν εἰπώμεν, δι' ἁμαρτίαν οὐκ ἔχο-
μεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α'
Ἰωάν. α' 8). Οἱ μεγαλύτεροι ἅγιοι — ὅχι ἀπὸ ταπεινολογία,
ἀλλὰ ἀπὸ πραγματικὴ συναίσθησι τῆς ἀποστάσεώς τους ἀπὸ τὸν
Πανάγιο Θεὸ — διακηρύττουν δι' εἶναι ἁμαρτωλοί. Ὅσο καθα-
ρώτερος εἶναι ἕνας καθρέπτης, τόσοον περισσότερον διακρίνομε
μέσα σ' αὐτὸν ἀκόμη καὶ τὶς πιὸ λεπτειλίαι κηλίδες, ποὺ ὑπάρ-
χουν στὸ πρόσωπό μας. Κατὰ παρόμοιον τρόπο καὶ οἱ ἅγιοι μέσα
στὸ κάτοπιτρό τῆς ψυχῆς τους, ποὺ εἶναι καθαρό, δλέπουν ὅλες
τὶς ἀόρατες στοὺς ἄλλους πνευματικὲς τους κηλίδες καὶ συνεχῶς
φελλίζουν πρὸς τὸν Θεὸ τὸ «ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ» (Δουκ.
ιη', 13).

Ὁ ἅγιος συνεχῶς καὶ ἀδιακόπως ἀγωνίζεται νὰ ἐξελιχθῇ
καὶ ἀναπυχθῇ «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πλη-
ρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4', 13). Ἐπομένως ἡ ἀγιότης
εἶναι καὶ ὄχι στατικό, ἀλλὰ δυναμικὴ προσπάθεια, πορεία, δρό-
μος, ἀγὼν, ἀνόρθωσις ἀπὸ τὶς πτώσεις, συνεχὴς μετάνοια καὶ
φορὰ πρὸς τὸ ὑψηλότερον, πρὸς τὸ Excelsior.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σισανίου
καὶ Σιατίστης κ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ἡ Θεία Δικαιοσύνη ἀξιοῖ τὴν πλήρη καὶ δικαίαν ἀνταπόδοσιν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ ἀνωτέρω, περὶ δικαίας ἀνταποδόσεως, διδάσκει: «Δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν»²⁰. Ὁ Θεὸς ὡς εἶναι ἀγαθὸς καὶ σοφός, εἶναι καὶ δίκαιος καὶ ἡ δικαιοσύνη εἶναι μία τῶν οὐσιωδῶν ιδιοτήτων τοῦ Ὑψίστου. Θεὸς ἄνευ δικαιοσύνης μὴ τιμωρῶν τὸ κακὸν καὶ μὴ ἀμείβων τὸ ἀγαθὸν δὲν εἶναι ἀληθὴς Θεός. Οὗτος θὰ ἦτο ἠθικῶς κατώτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ πεπτωκότος ἀνθρώπου, ἐν ἡ περιπτώσει παρέβλεπε τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὴ ἡ ἔνοχος συνειδήσις κατακρίνει καὶ ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀνέχεται. Ὁ Θεός, οὕτως εἰπεῖν, θὰ ἡρνεῖτο καὶ θὰ ἀνῆρει ἐαυτόν, ἐὰν ἐν τῇ Πανσοφίᾳ Του δὲν ὥριζεν, ὡς διδάσκει ὁ Ἑλλην Ἀντιστοχεύς ἱατρὸς ἱστορικὸς Εὐαγγελιστὴς Λουκάς, «ἡμέραν, ἐν ἡ μέλλει κρίναι τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ»²¹, δηλαδή νὰ πατάξῃ ἀμειλίχτως τὸ ἠθικὸν κακόν, τὸ ὁποῖον εἶναι τοσοῦτον τελείως ἀσυμβίβαστον καὶ πρὸς τὴν ἁγίαν Του φύσιν καὶ τὴν ἀπρόσιτον μεγαλοπρέπειάν Του.

Αὕτη αὕτη ἡ ἠθικὴ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖ τὴν πλήρη καὶ δικαίαν ἀνταπόδοσιν, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Δημιουργὸς ἐπρόοικε τὴν κορωνίδα τῆς δημιουργίας δι' ἐξόχων προσόντων καὶ δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀναδεικνύουν τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ διακρίνῃ μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, δικαίου καὶ ἀδίκου. Ὡσαύτως δὲν θὰ ἐξηγεῖτο ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐπρόοικε τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὸν ἄγρυπνον ἐκείνον φύλακα καὶ φρουρόν, τὴν συνειδήσιν²², ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ἡ, ὡς ἐδίδαξεν ὁ ἐξοχώτερος ποιητὴς τῆς νεωτέρας Ἀττικῆς κωμῳδίας Μένανδρος (342-291 π.Χ.), ἡ συνειδήσις εἶναι αὐτὸς οὗτος Θεός: «Βροτοῖς ἀπα-

σιν ἡ συνειδήσις Θεός»²³. Τὸν δὲ μὴ ὀλοσχερῶς διαφθαρέντα καὶ δουλωθέντα «εἰς τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν»²⁴ ἐλέγχει καὶ ταράσσει, ὡς ἄλλος ἀδέκαστος δικαστής. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος (354-407 μ.Χ.) εἰς τὸν περιφρημον Δ' Λόγον του εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου ἐπιγραμματικώτατα διδάσκει: «Οὐκ ἔστιν οὐδεὶς δικαστὴς οὕτως ἄγρυπνος ἐν ἀνθρώποις, οἷον τὸ ἡμέτερον συνειδὸς»²⁵.

Ἡ δικαία κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις ἀπαιτεῖται καὶ ὑπὸ τῆς ἀπολύτου συνεπειᾶς τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος ἐπανειλημμένως διὰ τῶν Θεοπνεύστων τῆς Ἀγίας Γραφῆς Ἱερῶν Συγγραφέων διεκήρυξε τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν: «καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὀρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν»²⁶.

Ἐὰν δὲν πραγματοποιηθῇ ἡ περὶ μελλούσης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως διδασκαλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τότε ματαία εἶναι ἡ πίστις μας, ματαίως ὁ Κύριος ἐγένετο ἄνθρωπος καὶ ἔπαθεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸν ἀτιμωτικὸν καὶ ἐπονείδιστον θάνατον, ματαίως οἱ Θεοκῆρυκες Ἀπόστολοι ἐκήρυξαν «τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ»²⁷ καὶ τὰ ἑκατομύρια τῶν Χριστομαρτύρων ὑπέστησαν ἀγογγύστως φοβεράς καὶ ἀνηκούστους βασάνους καὶ φρικαλέα καὶ ἀκατονόμαστα μαρτύρια. Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἀναδεικνύουν ἀναμφισβήτητον τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀναμένουσαν τὸν κόσμον κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν.

Κατὰ «τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ»²⁸ τῆς Παγκοσμίου Κρίσεως ὅλοι θὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως: «Τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ δῆματος τοῦ Χριστοῦ, ...»²⁹. Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος σχολιάζων τὸ χωρίον τοῦτο, λέγει: «Ἐπεὶ οὖν οὐχ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 148 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

20. Β' Θεσσαλονικεῖς, 1, 6-7.

21. Πράξεις, 17,31.

22. Ἐν τῇ Ἱερᾷ Βίβλῳ ἡ συνειδήσις παρίσταται σαφῶς ὡς εἰς τῶν κυριωτέρων ὑποκειμενικῶν παραγόντων τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ βίου. Οὕτως ἐν τῇ Α' πρὸς Τιμόθεον Ἐπιστολῇ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγεται: «τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου» (Α' Τιμῳέου, 1,5).

23. Μενάνδρου, Γινῶμαι Μονόστιχοι, στίχος 17.

24. Ἑβραῖους, 12,1.

25. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Λόγος Δ' Εἰς τὸν Πλούσιον καὶ τὸν Λαζάρου, θ', MPG., 48, 1011.

26. Πράξεις, 10,42. Πρβλ. Ἐκκλησιαστήν, 12,14. Ἰωάννην, 5, 22-27. Ματθαῖον, 12, 36, 37. Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου, 20, 12, 13 κ.λπ.

27. Λουκᾶ, 5,1.

28. Πράξεις, 2,20.

29. Β' Κορινθίους, 5,10.

οὗτω διεγείρει τὸν ἀκροατὴν τὸν πολὺν ἢ τῶν ἀγαθῶν δόσις, ὡς ἡ τῶν κολάσεων ἀπειλή, ἀναγκαίως ἐνταῦθα καταλύει, λέγων· τοὺς γὰρ πάντας...»³⁰. Πολλοὶ θὰ ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διακαῶς θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐξαίρεθῶσι τῆς παγκοσμίου ταύτης ἀποκαλύψεως, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον θὰ εἶναι ὁλοσχερῶς ἀδύνατον. Ὁ τυραννικὸς ἄρχων, ὁ δι' ἀδίκων καὶ παρανόμων μέσων θησαυρίσας, ὁ τελείως ἀδιαφορήσας διὰ τὴν ἠθικὴν του μόρφωσιν, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ψυχικὴν του ἀνάπλασιν καὶ βελτίωσιν, ὁ ἄπιστος, ὁ ὁποῖος ἠρνήθη καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τοῦ Θεοῦ, ὁ ἰσχυρογνώμων, ὁ ὁποῖος ἐκουσίως καὶ ἐν γνώσει ἀπέρριψε τὴν σωτηρίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος προσέφερεν εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ πονηροὶ καὶ ψευδώνυμοι Χριστιανοὶ θὰ ἔχαιρον χαρὰν μεγάλην, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαίρεθῶσι τοῦ παγκοσμίου ἐκείνου κριτηρίου. Ὅλοι οὗτοι κατὰ τὴν φοβεράν ἐκείνην «ἡμέραν τῆς κρίσεως»³¹ θὰ ἐπαναλάβωσι τοὺς λόγους τοῦ ὁπτασιαστοῦ τῶν μυστηρίων τῆς Ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως, τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου: «καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις· πέσατε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη· τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;»³².

Ἀπὸ τὴν μοναδικὴν καὶ φοβεράν ἐκείνην συνάθροισιν οὐδεὶς ἀπολύτως θὰ ἐξαίρεθῇ. Ἀνάγκη ὅλοι νὰ παραστῶμεν ἔμπροσθεν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, ὅχι μόνον οἱ εὐσεβεῖς καὶ εἰλικρινεῖς καὶ γνήσιοι Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀσεβεῖς καὶ ὑποκριταὶ καὶ κίβδηλοι, διότι ἡ ἀδέκαστος Θεία Δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ, οἱ μὲν γνήσιοι καὶ ἀληθεῖς Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι γενναῖοι γενναίως ἠγωνίσαντο καὶ ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν τὸ ποικιλώνυμον κακὸν καὶ τὴν ψυχόλεθρον ἁμαρτίαν καὶ τὰς μεθοδεῖας τοῦ μισοκάλου Διαβόλου νὰ λάβωσι, ἐπεὶ δι' ὅλου τοῦ βίου των «ἐγένεντο πιστοὶ ἄχρι θανάτου»³³, «τὸν ἁμαρτάντινον τῆς δόξης στέφανον»³⁴, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ καὶ φαῦλοι καὶ ψευδώνυμοι Χριστιανοὶ «οἱ συσχηματισθέντες τῷ αἰῶνι τούτῳ»³⁵ νὰ λάβωσιν ὡς ἀμοιβὴν τὴν καταισχύνην.

Κατὰ τὴν ὁμόφωνον διδασκαλίαν ἀμφοτέρων τῶν πηγῶν τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, ἥτοι τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, Κριτὴς τοῦ Παγκοσμίου ἐκείνου Κριτηρίου θὰ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός,

τὸ Δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὡς καὶ ὁ Θεῖος Παῦλος διδάσκει ἐν τῇ Β' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ Του: «Τοὺς πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ»³⁶. Ὁ Θεάνθρωπος Σωτὴρ, τῷ ὄντι, εἶναι τὸ καταλλήλοτατον πρόσωπον, ὅπως καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ Κριτοῦ, διότι ὡς Θεὸς εἶναι καρδιογνώστης καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς φόβος ὑφίσταται μὴ περιπέσῃ εἰς σφάλμα τι ἐν τῇ κρίσει. Ὁ Οὐρανοβάμων Ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῇ του λέγει: «μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται»³⁷, δηλαδὴ ὁ Ἅγιος Θεὸς δὲν ἐξαπατᾶται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως. Ὁ Εὐθύμιος Ζιγαβηνὸς σχολιάζων τὸ χωρίον, εὐστοχώτατα παρατηρεῖ: «Οὐκ ἐξαπατᾶται ἐν τῷ καιρῷ τῆς κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως»³⁸. Ὁ Παντεπόπτης Θεὸς παρηκολούθησεν ἡμᾶς πανταχοῦ καθ' ὅλον τὸν βίον. Γνωρίζει ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰ φανερά καὶ τὰ κρυπτά τοῦ ἀνθρώπου, τοὺς λόγους, τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὰς σκέψεις του καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀρμοδιώτατος ὡς κριτῆς. Περὶ τοῦ ὅτι ὁ «Παλαιὸς τῶν ἡμερῶν»³⁹ γνωρίζει τὰ πάντα καὶ οὐδὲν ἀπολύτως ἄγνοεῖ, ὁ Ἐπίσκοπος Κύρου Θεοδώρητος (393-458 μ.Χ.), ἐπιγραμματικώτατα λέγει: «Ἐφορᾷ πάντα ὁ τῶν ὅλων Θεός, μὴ νομίσητε αὐτὸν ἄγνοεῖν τὰ γενόμενα»⁴⁰. Ὁ Κύριος, κατὰ «τὴν ἡμέραν τὴν μεγάλην»⁴¹ τῆς καθολικῆς κρίσεως, οὐδένα ἐκ τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐρωτήσῃ καὶ ἀνακρίνῃ, ἀλλ' Αὐτὸς θὰ εἴπῃ εἰς ἡμᾶς ὅσα ἐπράξαμεν, τῶν ὁποίων πιθανὸν ἡμεῖς μόνον ἐλάχιστον μέρος θὰ ἐνθυμώμεθα.

(Συνεχίζεται)

36. Β' Κορινθίους, 5,10.

37. Γαλάτας, 6,7.

38. Βλ. Παναγιώτου Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἐπιστολὰς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Τόμος Β', σελ. 74, Ἀθήνα, 1956.

39. Δανιήλ, 7,13.

40. Θεοδώρητου Κύρου, Ἑρμηνεία τῆς πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῆς, Κεφ. 6, 7, MPG., 82,500.

41. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 6,17.

Κυκλοφορεῖ

ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως Ἀποστολικῆς Διακονίας

Μάρκου Α. Σιώτη

Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ**

Ἀπευθυνθῆτε: Ἀποστ. Διακονία, Ἰασιῶν 1,
115 21 Ἀθήνα — Δραγατσανίου 2 — πλατ.
Κλαυθμῶνος. Τηλ. 7228.008, 3228.637.

30. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους Δευτέραν Ἐπιστολήν, Ὁμιλία Ι', γ, MPG., 61, 470.

31. Ματθαίου, 10,15.

32. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 6, 16, 17.

33. Ἀποκάλυψις Ἰωάννου, 2,10.

34. Α' Πέτρου, 5,4.

35. Ρωμαίους, 12,2.

3. ΕΝΑΣ ΑΦΩΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΑΛΟΣ ΛΑΟΣ

Τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου
κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ἐνα μέγιστο πρόβλημα τῆς σύγχρονης ὀρθόδοξης ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς εἶναι ἡ παθητικὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στὴ θ. Λατρεία καὶ εἰδικότερα στὴ θ. Λειτουργία, πού εἶναι τὸ κατεξοχήν «ἐργον τοῦ Λαοῦ». Τὰ αἷτια τῆς ἀπαράδεκτης αὐτῆς κατάστασης εἶναι πολλά¹, ἀλλὰ δὲν πρόκειται τώρα νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ αὐτά. Ἐκεῖνο πού μετράει αὐτὴ τῇ στιγμῇ εἶναι τὸ σιωπηλὸ πλῆθος, τὸ ὅτι δηλαδὴ ἕνας ὁλόκληρος λαὸς ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι καταδικασμένος σὲ ἀπόλυτῃ σιωπῇ. Σὲ ἐποχὴ μάλιστα πού ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἔχει κατακτήσει μὲ πολὺ αἷμα τὴν ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ ἐλευθερία του καὶ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους λαοὺς τοῦ κόσμου ἀσκεῖ καὶ διεκδικεῖ ἐλεύθερα τὰ δικαιώματά του, ὁ ὀρθόδοξος Λαὸς τοῦ Θεοῦ, ἀσκώντας τὸ κατεξοχήν λειτουργικὸ ἔργο του, τῇ θ. Λειτουργίᾳ, παραμένει σιωπηλὸς καὶ ἀνέκφραστος, ἄφωνος καὶ ἄλαλος, μὴ ἔχοντας τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς στὰ τελούμενα.

Τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ ἐκπροσωποῦν, ὅπως λέγεται, οἱ δύο φάλτες. Ἡ ἐκπροσώπησις ὅμως αὐτὴ οὔτε οὐσιαστικὴ οὔτε πραγματικὴ εἶναι, γιατί οἱ φάλτες πολλὰς φορὲς ἀγνοοῦν ἢ καὶ περιφρονοῦν τὸν «περιεστῶτα λαόν», ὅπως σημειώσαμε στὸ προηγούμενο ἄρθρο. Τὸ ἄτοπο αὐτὸ πρέπει κάποτε νὰ ἐκλείψει ἀπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸν χώρον. Ὁ ὀρθόδοξος ἐλληνικὸς λαὸς πού ἀσκεῖ ἐλεύθερα τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ του δικαιώματα πρέπει νὰ ἀποκτήσει καὶ τὸ ἀρχαιότερο ἀπὸ ὅλα δικαιώματά του, νὰ συμμετέχει δηλαδὴ στὴ θ. Λατρεία

καὶ εἰδικότερα στὴ θ. Λειτουργία. Γιὰ νὰ φθάσουμε ὅμως στὴν εὐλογημένη ἐκείνη στιγμὴ πού θὰ ἀποκατασταθεῖ τὸ λειτουργικὸ δικαίωμα τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ θὰ χρειασθοῦν νὰ γίνουν πολλὰ καὶ μεγάλα δῆματα. Θὰ χρειασθοῦν εἰδικὲς μελέτες καὶ συνεχεῖς προσπάθειες ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρμόδιους παράγοντες.

Ὡστόσο καὶ στὸ μεταξὺ διάστημα δὲν πρέπει νὰ παραμένουμε ἀδρανεῖς. Κάτι πρέπει νὰ γίνῃ ὥστε νὰ μετρίζεται ἡ ἀπαράδεκτη αὐτὴ κατάσταση. Ἡ ἀνάγκη νὰ ληφθοῦν μερικὰ πρῶτα μέτρα γίνεται περισσότερο ἐπείγουσα, ἐν ὅψει τῆς δραματικῆς ἀποκοπῆς τῆς νεολαίας ἀπὸ τῇ θ. Λατρείᾳ καὶ εἰδικότερα ἀπὸ τῇ θ. Λειτουργίᾳ. Οἱ ὀρθόδοξοι νέοι, ὅπως καὶ ὅλες οἱ νεολαῖες τοῦ σύγχρονου κόσμου, ἀναζητοῦν καὶ ἀγαποῦν κάτι στὸ ὁποῖο συμμετέχουν οἱ ἴδιοι, κάτι τὸ ὁποῖο τοὺς δραστηριοποιεῖ, τοὺς ἐνθουσιάζει καὶ τοὺς ἐμπνέει. Οἱ σύγχρονοι νέοι δὲν γίνονται πιὰ «παθητικοὶ ὁπαδοί» κανενός, οὔτε ἀκόμη καὶ τοῦ Χριστοῦ! Ἡ προσέλευσις ἐπομένως τῆς νεολαίας στὴ θ. Λατρεία ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα ἀπὸ τὴ δυνατότητα συμμετοχῆς τῆς σ' αὐτή.

Μερικὰ πρῶτα δῆματα συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ στὴ θ. Λατρεία μπορεῖ νὰ γίνουν μὲ πρωτοβουλία τῶν ψαλτῶν καὶ μάλιστα ἀμέσως, ὕστερα βέβαια ἀπὸ σχετικὴ συνεννόησιν μὲ τοὺς κληρικοὺς τοῦ ναοῦ καὶ ἰδιαίτερα τὸν Ἀρχιερέα Μητροπολίτην, ὅπως εἴπαμε. Ἐνα τέτοιο πρῶτο δῆμα εἶναι ἡ ἀνάγνωσις καὶ ὁμιλία ἐν τῇ θ. Λειτουργίᾳ ἀπαγγελία τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος. Βέβαια ἡ σχετικὴ τυπικὴ διάταξις προβλέπει ἐμμελῆ ἀπαγγελία τοῦ Ἀποστόλου. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι σωστὴ καὶ ἀνταποκρίνεται στὸν ἀσμετικὸ χαρακτῆρα τῆς θ. Λατρείας, ἡ ὁποία στὸ σύνολό της εἶναι δοξολογικὴ καὶ ὁμολογικὴ: οἱ ὕμνοι φάλλονται, τὰ κείμενα ἀπαγγέλλονται μελωδικῶς κ.λπ. Τὸ ἴδιο ἐπομένως ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐπίσης, ἡ διάταξις αὕτη σχετίζεται μὲ παλαιότερους καιροὺς, ὅπου οἱ πιστοὶ ἦταν ταυτόχρονα καὶ ἀφοσιωμένοι λάτρεις τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἀποστολικὸ καὶ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα δὲν εἶχαν γι' αὐτοὺς κηρυκτικὴ τόσο σημασία ὅσο λατρευτικὴ. Ἐκεῖνο δηλαδὴ πού τοὺς ἐνδιέφερε δὲν ἦταν αὐτὸ καθεαυτὸ τὸ ἀποστολικὸ ἢ εὐαγ-

1. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ὁ μουσικολόγος Μητροπολίτης Κοζάνης κ. Διονύσιος γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἐν γνώρισί μου τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀποτελεῖ τὸ γεγονός, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ σμῆνα χόρον (δική μου ὑπογράμμιση), συμφῶνως καὶ τοῦτο πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, ἥτις εἶναι ὁμοαδική. Τὸ γεγονός ὅτι ἐν ταῖς ἐλληνοφωνίαις καὶ ἀραβοφωνίαις Ἐκκλησίαις ἱστορικὰ συνήθηκα συνετέλεσαν ὥστε ἡ ψαλμωδία νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ σόμα δύο ψαλτῶν (SOLISTS), δὲν δύναται νὰ ἔχη βαρύνουσαν σημασίαν, ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζεται, ὅτι πρόκειται περὶ καταστάσεως, ἣν ἐπέβαλεν ἡ ἀνάγκη τῶν καιρῶν. Ἀλλως τε ἐν τῇ κέντρῳ τῆς ὀρθοδόξιας καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, οὐδέποτε, ὅσῳ καὶ ἂν δυσχεῖς ἦτο ἡ κατάσταση, ἐπὶ τῶν στασιδίων τῶν χορῶν ἐμείναν δύο μόνον φάλται, ἀλλὰ πάντοτε διετηρεῖτο καὶ ὑπῆρχε πτωχὴ τις χορὴ συγχρότοις καὶ σύνθεσις, λελειψάνον παλαιᾶς καλῆς ἐποχῆς, ὑπενθυμίζον εὐκλεεῖς ἡμέρας διὰ τῆς ἐπιδιδώσεως ὀλίγων ὥραιων τίτλων τῆς βυζαντινῆς ψαλτικῆς δρολογίας, ὅσον πρωτοφάλης, λαμπροφάνης, δομῆς, ἰσοκράτης κ.λπ.» (Θρησ. Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια 3, 1146).

Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΕΥΟΜΕΝΗ

Τοῦ Ἀρχιμ. ΕΥΘ. ΕΛ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ
Ἐφημερίου - Ἱεροκήρυκος τῆς Ἀρχιεπίθ. Ἀθηνῶν

Εἰσαγωγικά:

Ἡ πέμπτη τῶν μεγάλων ἑορτῶν τῆς ἀρχαίας χριστιανικῆς Ἐκκλησίας (30-330), μετὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, τὰ Χριστούγεννα, τὰ Θεοφάνεια καὶ τὸ Πάσχα, εἶναι ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (335-404) «Πέμπτη... ἑορτὴ ἡ ἀγία τοῦ Κυρίου εἰς οὐρανοὺς Ἀνάληψις. Πέμπτη δὲ τῶν ἑορτῶν ἐστὶ, καθότι καὶ Πέμπτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος ἐπράχθη» (Εἰς τὴν Ἀνάληψιν, 4 P.G.

γελικὸ μῆνυμα τὸ ὁποῖο ἄλλωστε γινώριζαν ἀπὸ τὴν Κατήχησιν ἢ τὸ κήρυγμα. Ἐκεῖνο ποὺ ἐπιθυμοῦσαν οἱ ἀρχαῖοι πιστοὶ ἦταν νὰ διατρανώσεται ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον μετὰ τὸν ὁρισμὸν τῶν τόνων. Ἦθελαν μὲ ἄλλα λόγια ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ ἦγεὶ σὰν σάλαπιγγα καὶ σὰν οὐράνια μελωδία, τόσο καθέτως, ἀπὸ τὸν ἱερόν Ἀμβωνα, ὅσο καὶ ὀριζοντίως, ἀπὸ τὸ ὑπερυψωμένον δάθρο τοῦ ἱεροφαλτικοῦ ἀναλογίου²!

Ὅπως ὅμως ὅλοι ὁμολογοῦμε, ἡ πίστις τῶν συγχρόνων χριστιανῶν ἔχει σοβαρὰ ὑποδαμισθεῖ, μὲ ἀποτέλεσμα, ἀφενὸς νὰ μὴ κατανοοῦν τὴ σημασία τοῦ δοξολογικοῦ καὶ ἀσματικοῦ χαρακτήρα τῆς ὁρθόδοξης λατρείας καὶ ἀφετέρου νὰ ἔχουν ἀπόλυτη ἀνάγκη κατήχησης καὶ χριστιανικῆς διδασχῆς. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ μιὰ παρὰ ὅ,τι σὲ τὸ θέμα τῆς ἀνάγνωσιν τοῦ ἀποστόλου. Γιὰ καθαρὰ δηλαδὴ ποιμαντικούς λόγους, τὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα νὰ μὴ ἀπαγγέλλεται ἐμμελῶς, ἀλλὰ νὰ διαβάξεται κατὰ νόημα. Ἡ λύσις αὕτη ἐπιβάλλεται ἰδίως ὅταν τὸ ἐκκλησίασμα ἀποτελεῖται ἀπὸ μαθητὲς, ἐργάτες, στρατιῶτες, χωρικοὺς κ.λπ. Εἶναι καὶ αὐτὸς ἕνας τρόπος κατήχησης καὶ διδασχῆς ἀνθρώπων ποὺ ζοῦν σὲ περιβάλλοντα κοσμικὰ ἢ χριστιανικῶς ἀποχρωματισμένα.

Ἐνας δευτέρος τρόπος συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ στὴ θ. Λειτουργία εἶναι ἡ ὁμαδικὴ ἀπαγγελία τοῦ «Συμβόλου τῆς Πίστεως» καὶ τῆς «Κυριακῆς προσευχῆς». Στὸ θέμα

50, 441-453). Κατ' αὐτήν, «τὸν δρόμον τῆς ὑπομονῆς τελέσας Ἰησοῦς, καὶ λυτρωσάμενος τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἁμαρτιῶν, ἀνέβη πάλιν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, νεφέλης αὐτὸν ὑπολαβούσης. Καὶ Ἄγγελοι μὲν ἀνιόντι παρεστήκεσαν, Ἀπόστολοι δὲ θεώρουν» (Κυρίλλου Ἱεροσολ. Κατήχ. 4, 14, 10, 29, 14, 24-27, 15, 2-3, 17, 13). Καὶ ἐπεξηγῶν ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος Σαλαμίνος (313-403) «Χριστοῦ Ἀνάληψιν ἑορτάζομεν, ὡς τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν δεικνυμένην πλήρωμα» (Ὁμιλ. 4

αὐτὸ παρατηρεῖται μεγάλη ἀταξία καὶ προχειρότητα. Τὰ σπουδαιότατα αὐτὰ κείμενα τῆς θ. Λειτουργίας ἀπαγγέλλουν συνήθως κακόφωνοι γέροντες ἢ μικρὰ παιδιά, ἀκόμη καὶ μερικοὶ παράξενοι τύποι ποὺ προκαλοῦν τὴν ἀποδοκιμασίαν τοῦ ἐκκλησιασματος... Πρέπει κάποτε νὰ κατανοηθεῖ, ὅτι τὰ δύο αὐτὰ κείμενα ἀνήκουν κατεξοχήν στὸ πλῆρωμα τοῦ ἐκκλησιαζομένου λαοῦ. Ὅλα τὰ ἄλλα (πλὴν ἴσως καὶ τοῦ Σὲ ὑμνοῦμεν) μπορεῖ νὰ τὰ λείει ὁ ψάλτης ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ. Ἡ ὁμολογία ὅμως τῆς πίστεως καὶ ἡ ὁμαδικὴ προσευχὴ στὸν Οὐράνιο Πατέρα μας δὲν εἶναι ζήτημα ἐνὸς ἢ δύο μόνο προσώπων, ἀλλὰ ἀναφαίρετο δικαίωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Τὸ νὰ στερεῖται ἀπὸ τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸ τὸ ἀποκλειστικὸν τοῦ δικαίωματος, νὰ ὁμολογεῖ δηλαδὴ τὴν πίστιν τοῦ στὸν Τριαδικὸ Θεό, ἀποτελεῖ, κατὰ τὴ γνώμην μου, τὴ μεγαλύτερη ταπείνωσίν του... Ἡ ἀποκατάστασις τῆς τάξεως καὶ στὸ θέμα αὐτὸ εἶναι πολὺ ἀπλή: ὁ ψάλτης νὰ παρακινεῖ ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα καὶ νὰ τὸ διευθύνει, ὥστε ὅλοι μαζὶ νὰ ἀπαγγέλλουν σὲ ἀργὸ ρυθμὸ τὰ δύο αὐτὰ σημαντικὰ κείμενα τῆς θ. Λειτουργίας.

Τέλος, ὁ λαὸς μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ παρακινεῖται γιὰ νὰ συμψάλλει μερικὸν ὅσον γινώσκων τὸ ὅσον ὅμως, ὅπως εἶναι τὸ «Φῶς ἱλαρόν», τὸ ἀναστάσιμον Ἀπολυτίκιον, τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ, μερικὰ Ἐξαποστειλάρια (τῶν μεγάλων ἑορτῶν, τῆς Μ. Ἑβδομάδος) κ.λπ. Ἐὰν γίνῃ κατανοητὴ ἡ ἀνάγκη συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ στὴ θ. Λατρεία καὶ ἰδιαίτερα στὴ θ. Λειτουργία, τότε θὰ εἰσέλθουν πολλοὶ τρόποι, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ ἐκφράζεται καὶ θὰ ἐκδηλώνεται ἡ συμμετοχὴ αὕτη. Ἔτσι κάποτε ὁ ὁρθόδοξος ἑλληνικὸς λαὸς θὰ παύσῃ νὰ εἶναι ἕνας ἄφωνος καὶ ἄλαλος λαός...

2. Ὅ,τι προσωπικὰ μὲ συγκινεῖ μέχρι δακρῶν εἶναι ἡ ἐμμελὴς ἀπαγγελία τοῦ 12ου Εὐαγγελίου τῆς Μ. Πέμπτης. Ἡ εὐαγγελικὴ αὕτη περικοπή, καθὼς ἀπαγγέλλεται ἀπὸ τὸν Ἀμβωνα σὲ ὑψηλότερους τόνους, μοιάζει νὰ ἦγεὶ σὰν ἀρχαγγελικὴ σάλπιγγα ποὺ προαναγγέλλει τὴν ἐκτίναξιν τοῦ «λίθου» ἀπὸ τὸν σφραγισμένον τάφον τοῦ Χριστοῦ!

P.G. 43, 477C) και «τῇ τῆς Ἀναλήψεως ἡμέρᾳ πάντα διὰ πάντων εὐφροσύνης πεπλήρωται» (Αὐτόθι 408C). Πρὸ τοῦ Ἀγίου Κυρίλλου, Κατήχητοῦ καὶ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων (313-386) ἦτο γνωστὴ καὶ ἐπωρτάζετο, ἐν Ἱεροσολύμοις, ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐν δὲ τῇ Μικρασιατικῇ Καππαδοκίᾳ, ἦτο γνωστὴ καὶ μὲ τὴν ὀνομασίαν «Ἐπισωζόμενη», «τῷ ἐπιχωρίῳ τῶν Καππαδοκῶν ἔθει» (Γρηγόριος Νύσσης [Ca 394] P.G. 46, 689). Εὐσέβιος ὁ ἐκκλησιαστικὸς Ἱστορικὸς (260-340 μ.Χ.), μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (Ca 337), Ἀγία Ἐλένη (Ca 328), ἐπὶ τοῦ, ἐγγυὲς τῇ Βηθανίᾳ, Ὅρους τῶν Ἐλαιῶν, ἐν Ἱεροσολύμοις, Ναὸν ἱδρυσεν, εἰς τιμὴν, τοῦ, ἐκεῖθεν, ἀναληφθέντος (Μάρκ. 16,19. Πράξ. 1, 2-12. Λουκ. 24, 50-53. Πράξ. 1, 9-14) Χριστοῦ (Εἰς τὸν Βίον Κωνσταντίνου 3,41 P.G. 20, 1101A καὶ 3,43 (1101C). Παλλάδιος, ὁ Ἐπίσκοπος Ἐλενουπόλεως (368-430) καὶ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου βιογράφος, μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι, κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀναλήψεως, ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις Χριστιανικὴ Ἀδελφότης συνήγετο, εἰς τοὺς Εὐκτηρίους Οἴκους, ἐν τῷ Ἐλαιῶνι, εἰς τὸ «τῆς Ἀναλήψεως βουνόν, ὅθεν ἀνελήφθη ὁ Ἰησοῦς» (Λαυσαϊκὸν 43 P.G. 34, 1210C. Πρὸλ. Σωκράτους [Ca 450] Ἐκκλ. Ἱστορ. 1.17.11 P.G. 67, 120C. Θεοδωρήτου Κύρ. [Ca 458], εἰς τὸν Ἰεζεκ. 48,13 P.G. 81, 1250. Αἰθερίας [Ca 384], Ὁδοιπορικόν, 40 ἡμέρας, μετὰ τὸ Πάσχα, Ἐκδ. «Τῆνος», 1989, σελ. 95-97).

Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ, ἀποτελεῖ τὸ τελευταῖον γεγονός τῆς ἐνσάρκου, ἐπὶ τῆς Γῆς, ζωῆς καὶ πρώτης παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἐνδεκάτην τῶν ἐμφανίσεων Αὐτοῦ «μετὰ γε τὸ ἀναβιώσαι καὶ ἀνελθεῖν εἰς τὸν Οὐρανόν» (Κυρίλ. Ἀλεξ. [Ca 444], εἰς τὸν Ναοῦμ 6 P.G. 71, 72, εἰς τὸν Ἀβδακούμ (αὐτόθι). Τοῦ αὐτοῦ: Πασχάλ. Ὁμιλ. 16,6 P.G. 77, 758. Οἰκουμένιος (6ος αἰ.), Εἰς τὴν Ἀποκάλ. 5,7 P.G. 119, 721), κατὰ τὴν τεσσαρακοστήν, ἀπὸ τῆς, ἐκ τοῦ Τάφου, Ἀναστάσεως Αὐτοῦ (Πράξ. 2, 29-36. Πράξ. 1, 2-12. Πράξ. 10, 39-43. Λουκ. 24, 50-53. Μάρκ. 16, 15-19. Λουκ. 24, 50-51. Ἰωάννου 16,26. 20,17), ἡμέραν, ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ, κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ συμβατικῷ ἔτους 33 μ.Χ., «καθ' ἣν ἀνῆλθε, πρὸς τόν, ἀποστείλαντα Αὐτόν, Θεὸν Πατέρα» (Ἀποστολ. Διαταγ. 5.20.2 P.G. 1, 896), ὅπου ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (Ca 93) περιμαρτυρεῖ τὸ Εὐαγγελίον του, ἀναπτύσσει καὶ συμπληρῶν τὸν Εὐαγγελιστὴν Μάρκον (Μάρκ. 16, 15-19. Λουκ. 24, 50-51. Ἐπιστολὴ Βαρνάβα (Ca 63 μ.Χ.), 15.9 P.G. 2, 729. Ἰουστίνος (Ca 165) Α' Ἀπολογ. 26,1. Διάλογ. 36,5 P.G. 6, 330-490 καὶ Ἰουστίν. παρ' Εὐσεβ. (Ca 340), Ἐκκλ. Ἱστορ. 2.13.3 P.G.

20, 168. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (Ca 215), Στρωματ. 3,4 P.G. 8, 1129B καὶ 4, 21 (1345A). Ὠριγένης (185-254), Κατὰ Κέλσ. 7,8 P.G. 11, 1432D. Μ. Ἀθανάσιος (Ca 373), Κατὰ Ἀρειαν. 3,4 P.G. 26, 422. Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Κατήχ. 14, 14-24).

Ι. Ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία πιστεύει, ὅτι καὶ ἡ Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐπακριδῶς καὶ ἐπὶ αἰῶνας προφητεύθη, ἀπὸ τὸν θεόπνευστον «προφητικὸν λόγον» (Β' Πέτρ. 1, 19-21. Κυρίλ. Ἱεροσολ. Κατήχ. 11,12). Οὕτω, τοῦ Προφητὰνακτος Δαβὶδ ὁ 23ος Ψαλμὸς ἐθεωρεῖτο προφητεύων τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ: «Ἄρατε πύλας, οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης» (στίχ. 7 κ. ἐξ.), καθὼς καὶ ὁ 17ος Ψαλμὸς: «Καὶ ἐκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτοῦ. Καὶ ἐπέβη ἐπὶ Χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη, ἐπετάσθη, ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων» (στίχ. 10-11). Ἐπίσης, ὁ 46ος Ψαλμὸς: «Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος, ἐν φωνῇ σάλπιγγος» (στίχ. 6). Καὶ ὁ 8ος Ψαλμὸς: «Ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου, ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν» (στίχ. 2). Καὶ ὁ 67ος Ψαλμὸς: «Ἀνέβης εἰς ὕψος, ἡχημαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις» (στίχ. 19). Καὶ ὁ 109ος Ψαλμὸς: «Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου» κ.τ.λ. (στίχ. 1).

Τὴν θεώρησιν τῶν ψαλμικῶν τούτων χωρίων, ὡς προφητικῶν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ Σωτῆρος μᾶς ἐπιβεβαιώνει ὁ ἀντιπροσωπευτικώτατος Διδάσκαλος καὶ Ἱεράρχης τῆς ἀρχαίας Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, Μητὴρ τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἅγιος Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων (Κατήχ. 10,19. 14,24. 12,8. 14, 24. 4, 14-15). Ἀλλὰ καὶ τόν, κατὰ τὸν ὄγδοον, πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἀκμάσαντα Προφήτην Ἀμώς, ὁ Ἅγ. Κύριλλος Ἱεροσολύμων, μετὰ τῆς ἀρχαίας ἱεροσολυμιτικῆς Ἐκκλησίας, δέχεται, προφητεύσαντα τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ: «Μνημόνευε τοῦ Προφήτου τοῦ εἰπόντος: ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν ἀνάβασιν αὐτοῦ» (Ἀμώς, Κατήχ. 14,24). Ἐπίσης δὲ καὶ τὸν Προφήτην Ἠσαΐαν, ἀποκαλύπτοντα, ὁκτῶ ὅλους, πρὸ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Μονογενοῦς Θεοῦ Λόγου Χριστοῦ, τὸν θεϊκὸν Αὐτοῦ, ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέζεσθαι τὸν Υἱὸν (Ματθ. 22,44. Ψ. 109,1), διὰ τὴν (τοῦ Συμβόλου) τῆς Πίστεως ἀκολουθίαν, τὴν λέγουσαν καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθίσαντα ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς. Θρόνου μὲν ιδιότητα μὴ πολυπραγμιονῶμεν ἀκατάληπτον γάρ μῆτε δὲ ἀνεχώμεθα τῶν λεγόντων κακῶς, ὅτι, μετὰ τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον, τότε ἤρξατο τοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς καθέζεσθαι ὁ Υἱός. Οὐ γὰρ ἐκ προ-

κοπής ἔσχε τὸν Θρόνον, ἀλλ' ἂν οὐπὲρ ἔστιν (ἔστι δὲ αἰετὶς γεννηθεὶς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ἀιδίως καὶ ἀκαταλήπτως ἐκ τοῦ Πατρὸς γεγεννημένος) (Κατήχ. 4,7) καὶ συγκαθίσταται τῷ Πατρί. Καὶ τοῦτον τὸν Θρόνον, πρὸ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ Σωτῆρος, ἑώρακώς, ὁ Προφήτης φησὶν Ἡσαΐας· εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον, ἐπὶ Θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου (Ἡσ. 6,1), καὶ τὰ ἑξῆς. Τὸν Πατέρα μὲν γὰρ οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε (Ἰω. 1,18. 6,46. Ἔξοδ. 33,20). Ὁ δὲ τῷ Προφῆτῃ, τότε, φανείς, ὁ Υἱὸς ἦν. Καὶ ὁ Ψαλμωδὸς φησιν ἔτοιμος ὁ Θρόνος Σου, ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ» (Ψ. 92,2) (Κατήχ. 14,27).

Προκατήγγειλαν, δηλονότι, αἱ διδλικάι Μεσσιανικαὶ Προφητεῖαι πάντα λεπτομερῶς καὶ ἐπακριδῶς τὰ κατὰ τὴν Σάρκωσιν καὶ Ἐνανθρώπησιν τοῦ θεοεπαγγέλτου Μεσσία - Λυτρωτοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ Σωτῆρος, ἔτι δὲ «τὸ τελευταῖον καὶ τὴν Ἀνάληψιν» τότε δοθήσεται ἄρατε πύλας» κ.λπ. (Σεραπίωνος Ὁμολογίας (Ca 362), Κατὰ Μανιχ. 40 P.G. 18, 1225A). «Παρακελεύεται τῇ μὲν κάτω κτίσει, ἄραι τὰς πύλας, ἐν τῇ Ἐνανθρωπήσει αὐτοῦ· τῇ δὲ ἄνω, ἐν τῇ Ἀναλήψει» (Δίδυμος Ἀλεξανδρεὺς [Ca 398], Περὶ τῆς Ἀγ. Τριάδος, 1 P.G. 30, 423. Πρὸς Κύριλ. Ἀλεξανδρ. (Ca 444), Θησαυρ. 20 P.G. 75, 329-353 καὶ Χρυσόστομ. (Ca 404), Εἰς τὴν Ἀνάληψιν 3.3 P.G. 52, 798 καὶ 3.5 (801), 3.4 (709) καὶ 3.15 (796).

Τὴν Ἀνάληψιν Του προεῖπεν εἰς τοὺς Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του, ὁ Χριστὸς, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτοὺς, ὅτι θὰ ἴδουν τὸν Διδάσκαλόν των «τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν τὸ πρότερον» (Ἰω. 6,62). «Οὐ γὰρ ὑπισχοῦμαι μόνον, ὅτι καὶ εἰς αὐτὸν ἀναβήσομαι τὸν οὐρανόν... ἀλλ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἡ θεὰ στήσεται» (Κύριλλος Ἀλεξ., Εἰς Ἰω. 4.3 P.G. 73, 560). Ὁ Ἀγ. Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἀναπτύσσει, ἐξαίρει καὶ ἀποσαφηνίζει τὴν, ὑπὸ τοῦ Θεοανθρώπου καὶ τῶν Ἀποστόλων Αὐτοῦ, ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ὅτι προεφητεύθη τοῦ Σωτῆρος ἡ Ἀνάληψις καὶ «τοῦ ἐκ δεξιῶν καθέζεσθαι τοῦ Πατρὸς τὸν Υἱόν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ γέγραπται· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθαι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως (Ματθ. 26,24 κ. ἐξ.). Οἷς ἀκολούθως καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος φησὶ γράφων δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν (Α' Πέτρ. 3, 21-22). Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος Ῥωμαίοις μὲν γράφων φησὶν Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ἔσται ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ (Ῥωμ. 8,34). Ἐφεσίοις δὲ ἐπιστέλλων οὕτως εἶρηκεν· κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ

κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ (Ἐφεσ. 1, 19-20 κ. ἐξ.). Τοὺς δὲ ἐν Κολοσσαῖς οὕτως ἐδίδαξεν· εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἔστιν, ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς καθήμενος (Κολ. 3,1). Ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἑβραίους φησὶ καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης, ἐν ὑψηλοῖς (Ἑβρ. 1,3). Καὶ πάλιν· πρὸς τίνα δὲ τῶν Ἀγγέλων εἶρηκέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; (Ἑβρ. 1,13). Καὶ πάλιν· Οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ πάντων προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηγεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος, ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ (Ἑβρ. 10, 12-13)· καὶ πάλιν· ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς Πίστεως Ἀρχηγόν καὶ Τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε τὸν Σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ Θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν» (Ἑβρ. 12,2) (Κατήχ. 14,29).

II. Μετὰ τῶν προφητικῶν, τῶν πραγματικῶν καὶ ἱστορικῶν τοῦ γεγονότος τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία μᾶς δοθηεὶ νὰ συναγάγωμεν, ἐκ τοῦ διαλογισμοῦ τῆς μελέτης καὶ τοῦ στοχασμοῦ αὐτῆς, πολύτιμα βιωματικά καὶ ἐπωφελῆ ἐποικοδομητικά· Οὕτως, ὁ Ἐπίσκοπος Φωτικῆς τῆς Ἡπείρου Διάδοχος (Ca 450) διευκρινίζει, ὅτι, ὁ ἀναληφθεὶς εἰς οὐρανὸς Χριστὸς «ἐπήρθη μὲν... ὡς ἄνθρωπος· ἀνέβη δὲ ὡς Θεός» (Εἰς τὴν Ἀνάληψιν 3 P.G. 65, 1144D καὶ 4 (1145A), κατὰ τὸ ψαλμικὸν «ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά Σου, ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν» (Ψ. 8,2). Καὶ ὁ Ὠριγένης (185-254) συμβάλλει εἰς τὴν βιωματικὴν θεώρησιν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναλήψεως «τῆς ἀνόδου πρὸς τὸν Πατέρα, τοῦ Υἱοῦ θεοπρεπέστερον μετὰ ἀγίας τρανότητος ἡμῖν νοουμένης» (Περὶ Εὐχῆς, 23.2 P.G. 11, 488). Ἡ Θεία, ἐν Χριστῷ, Οἰκονομία, ἡ Κένωσις τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πραγματοποιηθεῖσα, ἐν τῇ Σαρκώσει καὶ Ἐνανθρωπήσει Αὐτοῦ, ἐν τῷ Υἱῷ τῆς Παρθένου Μαρίας, Ἰησοῦ, ἀποτελεῖ τῆς Θείας, ἐν Χριστῷ, Ἀποκαλύψεως, Πίστεως, Ἐκκλησίας καὶ Θρησκείας «τὸ Μέγα Μυστήριον», κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον (Α' Τιμ. 3,16).

(Συνεχίζεται)

Γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει νὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γεργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα — Τηλ. 72.18.308.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΝ ΕΧΕΙΝ

Βεβαιότητα και αμφιβολία

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Α (ἄλφα), ὅπως αμφιβολία

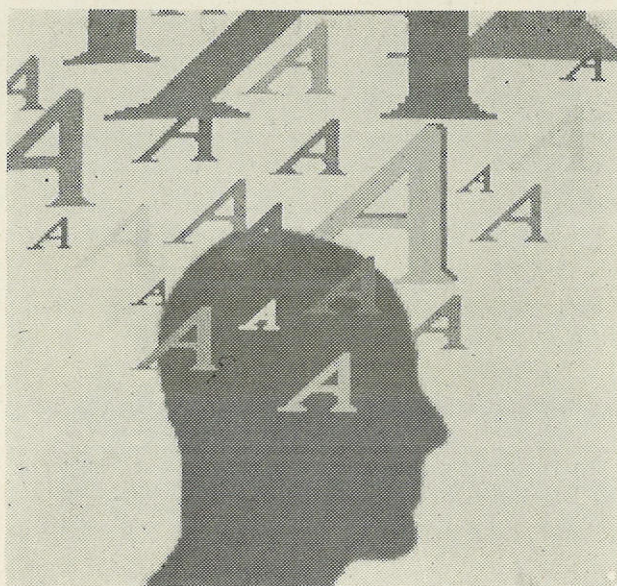
Εἶναι γνωστή ἡ περίπτωση, ὅταν τηλεφωνοῦμε καὶ ὁ ἄλλος δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ ἀκριβῶς τὸ ὄνομα ποὺ τοῦ λέμε, νὰ τὸ συλλαβίζουμε, ἀντικαθιστώντας τὸ γράμμα μὲ μιὰ λέξη, οὕτως ὥστε ὁ συνομιλητὴς μας νὰ ἀντιληφθεῖ ἐπακριβῶς τὸ γράμμα καὶ νὰ μὴν ἔχει καμία αμφιβολία ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβεια αὐτοῦ ποὺ ἀκούει. Στὴν διεθνή καὶ τὴν ἐθνική τηλεφωνία ὑπάρχει συγκεκριμένη ἀλφαριθμητικὴ σειρά εὐδιάκριτων λέξεων πρὸς ἀποφυγὴ παρανοήσεων.

Μοῦ ἔκανε λοιπὸν ἐντύπωση, ὅταν κάποιος γνωστός μου προσπαθώντας νὰ μοῦ ἐξηγήσει γιὰ τὸ πῶς γράφεται μιὰ λέξη καὶ δὲν ἄκουγα καλὰ τὸ γράμμα Α ποὺ μοῦ ἔλεγε, διευκρίνησε ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸ γράμμα ἄλφα: «ἄλφα, μοῦ εἶπε, ὅπως ... —πέρασε λίγη ὥρα ὥσπου νὰ βρεῖ μιὰ λέξη ποὺ ν' ἀρχίζει ἀπὸ ἄλφα— ὅπως ... Ἀμφιβολία». Κατέγραψα τὸ ὄνομα ποὺ μοῦ εἶπε, τὸν εὐχαρίστησα καὶ ἔκλεισα τὸ τηλέφωνο. Συνέχισα τίς ἐργασίες τῆς ἡμέρας χωρὶς νὰ δώσω καὶ πολὺ σημασία στὸν «κώδικα» τοῦ φίλου.

Τὸ ἀπόγευμα ὁμως, ἐπιστρέφοντας στὸ σπίτι μου ἦλθε στὴ σκέψη τὸ πρῶνὸ περιστατικὸ καὶ διερωτήθηκα τί νὰ ὀδηγήσει τὸ γνωστὸ μου νὰ χρησιμοποιήσῃ ἐκείνη τὴ λέξη. Τὸ ζήτημα, σκέφτηκα, ἀπαιτεῖ ψυχολογική... ἐρμηνεία. Τὸν πῆρα λοιπὸν στὸ τηλέφωνο καὶ τοῦ ζήτησα ἐξηγήσεις. Στὴν ἀρχὴ δὲν καταλάβαινε τί τὸν ρωτοῦσα ὅταν συνειδητοποίησε τὴν ἐρώτηση μοῦ ἀπάντησε μὲ τρόπο λογοπαίχτικόν: «ἀμφιβάλλεις καὶ ρωτᾷς;». Τὸ βρῆκα μάλιστα πολὺ φυσικόν, ὅτι στὴν Ἑλλάδα ποὺ βρισκόμαστε, «πέραν πάσης ἀμφιβολίας», ἡ μόνη λέξη ποὺ μπορεῖ ν' ἀρχίζει ἀπὸ ἄλφα εἶναι ἡ λέξη «ἀμφιβολία»!

Στὴν ἀπορία μου μὲ ἀποστόμωσε παραθέτοντας δική μου φράση σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία «ἔνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ νεοέλληνα εἶναι ὅτι ἀμφιβάλλει γιὰ τοὺς πάντες καὶ τὰ πάντα». Γιὰ νὰ τὸ λέει, θὰ εἶχε δίκιο ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀναζητήσα τὸ «ταῖτά-το» καὶ τὸ βρῆκα σὲ κείνο τὸ ἄρθρο μου περὶ φρονι-

μάδας καὶ ἀκεραιότητος. Στὶς σημειώσεις μου μάλιστα, ὑποσχόμουν στὸν ἑαυτὸ μου κάποτε νὰ ἐπανέλθω. Νά, λοιπόν, ἡ εὐκαιρία, εἶπα!

«Ἡ ἀμφιβολία φέρνει τὴν ξηρασία!»

Ξαφνικὰ ἀκούστηκαν χοντὲς ψιχάλες νὰ χτυποῦν τὸ τζάμι τοῦ γραφείου μου· ὁ καιρὸς τῆς Ἀττικῆς μᾶς εἶχε συνηθίσει σὲ κάτι τέτοιες μαγιάτικες μπόρες. Ἡ μνήμη ὁμως παίξει παράξενα παιχνίδια καὶ οἱ συνειρμοὶ κάποιες φορές σύρουν τὴ σκέψη μας ἀναγκαστικὰ σὲ δρόμους γόνιμους. Θυμήθηκα λοιπὸν μιὰ φράση, ποὺ ὁ βροχοποιός, ἀπὸ τὸ δμώνυμο θεατρικὸ ἔργο, ἐπανελάμβανε στὴν πρωταγωνίστρια, ὅταν ἐκείνη ἀμφέβαλλε γιὰ τὴ δυνατότητά του νὰ φέρει βροχὴ μὲ τὰ καμώματά του. Ἐπρεπε νὰ τὸν πιστέψουν ἂν ᾔθελαν νὰ βρέξει. «Ἡ ἀμφιβολία, κορίτσι μου, φέρνει τὴν ξηρασία!». Ἡ φράση αὐτὴ μοῦ εἶχε ἀπὸ τότε ἐντυπωθεῖ, καρφωθεῖ, θὰ ἔλεγα, στὸ μυαλό μου καὶ μὲ παρωθεῖ περισσότερο στὸ νὰ ἔχω ἐμπιστοσύνη ἀπὸ τὸ νὰ ἀμφιβάλλω. Ἡ ἀμφιβολία ὅσο καὶ νὰ εἶναι γόνιμη καὶ κατὰ κάποιο καρτεσιανὸν τρόπο πιστεύεται ὅτι ἐπιδε-

βαιώνει την ύπαρξη, —παράλλαγή του «σκέπτομαι ἄρα ὑπάρχω» εἶναι τὸ «ἀμφιβάλλω ἄρα ὑπάρχω» — φέρνει τελικὰ τὴν ξηρασία.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι οἱ ἄνθρωποι κάνουν τὸ πᾶν καὶ μετέρχονται κάθε μέσο ὥστε νὰ χάσουμε τὴν ἐμπιστοσύνη μας σ' αὐτοὺς καὶ ν' ἀμφιβάλλουμε καὶ γιὰ ὅσα μὲ κόπο καὶ πόνο ἔχουμε κατορθώσει νὰ εἴμαστε κάπως βέβαιοι. Τὸ μόνο ποὺ μὲ παρηγορεῖ εἶναι ὅτι αὐτὴ ἡ διεκυστίνδα μεταξὺ βεβαιότητος καὶ ἀμφιβολίας, ἀμφιβολίας καὶ βεβαιότητος, εἶναι ἀρχαιοτάτη. Αἱ περίοδοι τῆς ξηρασίας διαδέχονται ἐκεῖνες τῆς εὐφορίας στὸ μέτρο ποὺ ἐπικρατεῖ ἡ μία ἢ ἡ ἄλλη ἀρχή. Μακάριοι ὅσοι κρατᾶνε τὴν βεβαιότητα μὲ τὰ δόντια καὶ στηρίζονται σ' αὐτήν, ψιθύρισα.

Πρὸς τὸ θράδυ, μ' αὐτὲς τίς σκέψεις στὸ μυαλό μου, ὅταν ἔκανα τὴν «ἀλλαγὴ φρουρᾶς» πάνω στὸ ἀναλόγιο τοῦ γραφείου μου, ἀντικαθιστώντας, καθὼς τὸ συνηθίζω παραμονὴ πρωτομηνίας, τὸ Μηναῖο τοῦ Μαΐου μὲ τὸ Μηναῖο τοῦ Ἰουνίου, ἡ ματιά μου ἔπεσε στὸ συναξάρι τῶν ἑπτὰ Ἀγίων Μαρτύρων Ἰουστίνου, Χιρλίτωνος, Χαριτοῦς, Εὐελπίστου, Ἰέρακος, Πέωνος καὶ Βαλλεριανοῦ, ποὺ τὴ μνήμη τους ἐορτάζουμε τὴν πρώτη Ἰουνίου. Μερικὲς ἀράδες τίς εἶχα σημαδέψει στὸ περιθώριο τῆς σελίδας. Οἱ Ἅγιοι εἶχαν μαρτυρήσει στὴ Ρώμῃ ἐπὶ Ρωστικοῦ τοῦ Ἐπάρχου καὶ «μετὰ πολλὰς βασάνους, τὰς κεφαλὰς ἀπετημήθησαν». Αὐτὸ ἴσως ἦταν τὸ λιγότερο. Τὸ μεγαλύτερο μαρτύριο ἦταν ὅτι οἱ δῆμοι ἀμφισβητοῦσαν τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ.

Διάλογος Ἐπάρχου καὶ μάρτυρος

Ὁ Ἐπαρχος ἐτοιμαζόταν νὰ δώσει τὴ διαταγὴ ἀποκεφαλισμοῦ. Στάθηκε ὀμιῶς γιὰ λίγο. Λέγεται ὅτι, πρὸ τῆς ἀποτομῆς, ἀποτεινόμενος στὸν Ἅγιο Ἰουστίνον τὸν ρώτησε, «ἐὰν πραγματικὰ νόμιζαν (οἱ Μάρτυρες) ὅτι ἀφοῦ πεθάνουν κι ἀνέδουν στοὺς οὐρανοὺς θὰ λάβουν κάποια ἀγαθὰ». Τὸ ρῆμα ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Ἐπαρχος ἦταν ἐνδεικτικὸ τῆς ἀμφιβολίας ποὺ ἔθετε. «Εἰ οἶσθε», τοῦ εἶπε. Τὸ ρῆμα «οἶσθαι» σημαίνει νομίζω, ὑποθέτω, πιστεύω, ἔχω τὴ γνώμη· χρησιμοποιεῖται ἐπὶ πράγματος ἀμφιδόλου ἔτι, ὡς ἀναφερομένου εἰς τὸ μέλλον! Ὁ μάρτυς ἀφοῦ τὸν κοίταξε, ἴσως καὶ μὲ κάποια ἀπορία, τοῦ ἀπάντησε μὲ βεβαιότητα.

«Μὴ οἶσθαι εἰπεῖν». Δὲν πρέπει νὰ λέμε τέτοια. ὅτι ἀπλῶς νομίζουμε· «ἀλλὰ πληροφορίαν ἔχειν ὡς αὐτίκα ἡμᾶς χρησταί τινες ἀντιδόσεις καὶ φιλοφροσύνας ἐκδέχονται». Δὲν εἶναι ἀπλή γνώμη, καὶ νόμισμα, ἀλλὰ πεποίθησι καὶ ἀσφαλὲς βεβαιότητα ὅτι μᾶς περι-

μένουν ἀγαθὰ ἐκεῖ ποὺ θὰ πᾶμε. Ὁ μάρτυς χρησιμοποιεῖ χαρακτηριστικὴ λέξη: «Π λ η ρ ο φ ο ρ ί α ν ἔχειν». Ἔχουμε πλήρη πιστοποίηση, βεβαιότητα, πεποίθησι². Δὲν χωράει, δηλαδή, καμιά ἀμφιβολία. Ἄν ἀμφιβάλλει κάποιος, εἰσαι σὺ Ἐπαρχε, ἐμεῖς εἴμαστε βέβαιοι γι' αὐτὰ ποὺ περιμένουμε καὶ γι' αὐτὰ ποὺ μᾶς περιμένουν. «Ἀγύριστα κεφάλια» θὰ σκέφτηκε ὁ Ἐπαρχος καὶ ἔδωσε τὴ διαταγὴ τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ τοὺς. Ὁ Συναξαριστὴς σημειώνει στὸ τέλος: «Καὶ οὕτως τὰς κεφαλὰς ἀπετημήθησαν».

Δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται κάποιο ἐπιμύθιο γιὰ νὰ κλείσουμε τὸ σημερινό μας ἄρθρο. Ἄλλωστε δὲν ἀναφερθήκαμε σὲ μύθους, ἀλλὰ σὲ ζωντανὲς πραγματικότητες. Παρὰ τὴ χρονικὴ τους ἀπόστασι οἱ δύο διάλογοι ποὺ μνημονεύσαμε ὀριοθετοῦν τοὺς πόλους ἐνὸς ἄξονα γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο περιφέρονται συνεχῶς οἱ ἄνθρωποι: τὴν ἀμφιβολία καὶ τὴ βεβαιότητα. Χωρὶς νὰ θέλουμε νὰ χαλάσουμε τὴ «φυσικὴ» αὐτὴ ἰσορροπία τῶν πραγμάτων, ἃς εὐχηθοῦμε οἱ πληροφορίες μας νὰ εἶναι τέτοιες ὥστε νὰ μᾶς κατευθύνουν γιὰ τὸ πότε πρέπει ν' ἀμφιβάλλουμε καὶ πότε νὰ εἴμαστε βέβαιοι γιὰ κάτι. Ἡ «ἀλφα-θητική» πάντως τάξη μᾶς ὁδηγεῖ ἀπὸ τὴν Ἀμφιβολία στὴ Βεβαιότητα!

1. Βλ. Ἰωάννου Δρ. Σταματάκου, Λ ε ξ ι κ ὸ ν ἄ ρ χ α ρ ῖ α ς ἑ λ λ η ν ι κ ῆ ς γ λ ῶ σ σ η ς, Ἀθήναι, Ἐκδ. Οἶκος Πέτρου Δημητράκου, 1949, στ. 679α.

2. Ὁπ. π. στ. 800α. Τὸ σκίτσο προέρχεται ἀπὸ τὸ φυλλάδιο γνωριμίας «Εμεῖς» τοῦ Ὁμίλου Ἰντεράλ.

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ὕπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον ποὺ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσει τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ ἡ πνευματικὴ σύγχυσις αὐξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὅλο καὶ πὺλ δυσδιάκριτη.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰακίου 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσάνιου 2, Πλατ. Κλαυθμώνος, τηλ. 322.8637.

Η ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ *

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Τονίσθηκε τέλος ἡ προσπάθεια πού καταβάλλεται ἀπὸ ὀρισμένες παραθρησκευτικές ομάδες στὴ χώρα μας νὰ ἐμφανισθοῦν σὰν ὀρθόδοξες Χριστιανικὲς κινήσεις. Στὴν προσπάθειά τους αὐτὴ ἐπικαλοῦνται διασυνδέσεις μὲ ἐξέχουσες προσωπικότητες τῆς Ἐκκλησίας μας. Μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁργανώσεις αὐτὲς εἶναι ἡ γκουρουνιστικὴ ὁργάνωση «Ἀρμονικὴ Ζωή», ἡ ἀποκριφιστικὴ ομάδα τοῦ Παναγιώτη Τουλάτου, τὸ «Κέντρο Προγραμματισμοῦ Ζωῆς» τοῦ Θεοφάνη Μπούκα, τὸ «Καφὲ Σχολεῖο» τοῦ Κώστα Φωτεινοῦ, ἡ κίνηση «Ἐσωτερικὸς Χριστιανισμὸς» τοῦ Διονύση Δώριζα κ.ἄ.

Καταγγέλληκε ὅτι, δυστυχῶς, ἀκαδημαϊκοὶ δάσκαλοι, ἀκόμη καὶ θεολόγοι, συνεργάζονται μὲ τὴ φρικτὴ ὁργάνωση τοῦ Σάν Μιουόνκ Μούν καὶ παρασύρουν ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες σὲ ἀπαράδεκτες φιλοφρονήσεις, ἀκόμη καὶ στὴν ὁργάνωση κοινῶν συνεδρίων, ὅπως συνέβη πρόσφατα σὲ ὀρθόδοξη χώρα τοῦ ἄλλοτε Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ.

6) «Αὐτοπραγμάτωση» ἢ ἐν Χριστῷ σωτηρία;

Οἱ παραθρησκευτικὲς ομάδες πού ὑπογραμμίζουν τὴ «θετικὴ σκέψη» καὶ οἱ νεοπροτεστάντικὲς ομάδες τῆς λεγομένης «θετικῆς ὁμολογίας», πού τονίζουν τὴ «θετικὴ πίστη», ὑπόσχονται τὸν ἐπίγειο παράδεισο καὶ τὴν ἐξάλειψη τῶν ἀρνητικῶν καταστάσεων τῆς ζωῆς καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπινων ἀτελειῶν μέσῳ τῆς αὐτοπραγμάτωσης, δηλαδὴ τῆς ἀνακάλυψης τοῦ Θεοῦ πού «ὑπάρχει κρυμμένος μέσα μας».

Στὴν πραγματικότητα ὅμως πρόκειται γιὰ μιὰ ὀλοκληρωτικὴ ἐμβύθιση στὴν ἐμπάθεια πού προκαλεῖται ἀπὸ τὴν ψευδαίσθηση τῆς «παντοδυναμίας» πού ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος πού προσπαθεῖ νὰ θεωθεῖ μόνος του. Αὐτὸ δημιουργεῖ ἀποξένωση τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, τὸν ἐγκλωβισμό του σὲ μιὰ κάστα δῆθεν προνομιούχων καὶ τὴν ἐπιθετικότητα ἐναντίον ὅλων τῶν ἄλλων πού θεωροῦνται πνευματικὰ ὑπανάπτυκτοι. Πρόκειται γιὰ μιὰ κατάσταση κοινωνικοῦ θανάτου τοῦ ἀτόμου ἀφοῦ ἡ ἔνταξή του στὴν εὐρύτερη κοινωνία ἀντικαθίσταται πλήρως ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ του στὰ κελεύσματα τῆς παραθρησκευτικῆς ομάδας καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς. Καλλιεργεῖται ἔτσι μιὰ νοοτροπία ἀπο-

λυταρχικοῦ συγκεντρωτισμοῦ πού καθαγιάζεται δῆθεν στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων.

Ἔτσι ὁ πνευματικὸς ποιμένας καὶ καθοδηγητὴς ἀντικαθίσταται ἀπὸ τὸν «πνευματικὸ» ἀρχηγὸ πού ἄμεσα ἢ ἔμμεσα ἀσκεῖ ὀλοκληρωτικὴ ἐξουσία πάνω στοὺς ὁπαδούς του. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐπιχειρεῖται ἡ δημιουργία ἐνὸς νέου ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρώπου τῆς δύναμης, χωρὶς ἠθικὲς ἀναστολές. Ἡ νέα ἠθικὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ τοῦ «ὅλα ἐπιτρέπονται» καὶ μάλιστα ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἔχουμε τὸν ἄνθρωπο τῆς ἀγάπης, τὸν ἄνθρωπο-πρόσωπο, πού δημιουργεῖ σχέσεις ἀγάπης μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα, πού εἶναι ἔξω ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὴν οὐσία καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πού προσβλέπει στὸν παράδεισο τῆς Καινῆς Κτίσεως πού θὰ εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τοῦ ἀνθρώπου πού θέλει νὰ ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὰ πάθη (καὶ ὄχι ὅπωςδήποτε ἀπὸ τὶς ἀτέλειες ἢ τὶς ἀδυναμίες), ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὸν θάνατο. Πού μὲ ταπείνωση ζητᾷ ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα νὰ τοῦ παράσχει τὴ χάρη Του μὲ πλήρη ἐπίγνωση ἁμαρτωλότητος καὶ μὲ ταπείνωση. Ὁ χριστιανὸς πνευματικὸς ποιμὴν ἀσκεῖ ἔργο διακονίας καὶ ὄχι τυραννίας. Τέλος ἡ ἠθικὴ τοῦ χριστιανοῦ εἶναι ἡ ἠθικὴ τῆς θυσίας καὶ ὄχι τῆς ἐπιβολῆς.

Τὸ πρόβλημα πού δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν πίστη στὴν αὐτοεξέλιξη, εἶναι κοινὸ γιὰ ὅλες τὶς θρησκείες, πού δέχονται ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Ἔτσι οἱ παραθρησκευτικὲς αὐτὲς ὁργανώσεις ἀπειλοῦν ὅλες τὶς γνωστὲς θρησκείες καὶ ὀλοκληρὸ τὸ Δυτικὸ πολιτισμὸ, πού στηρίζεται στὴ χριστιανικὴ ἀντίληψη γιὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ θεωρία ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες ὁδηγοῦν στὸν ἴδιο σκοπὸ, ὅτι δῆθεν εἶναι διαφορετικοὶ δρόμοι πού ὁδηγοῦν στὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸ Θεὸ εἶναι δόλια ἐφεύρεση τῆς παραθρησκευτικῆς πού στοχεύει στὴν κατάργηση τῶν ὁρίων πού διαχωρίζουν τὶς θρησκείες, ὥστε σὲ πρώτη φάση νὰ θεωρηθεῖ καὶ ἡ παραθρησκευτικὴ τῆς αὐτοεξέλιξης ὡς μιὰ ἀκόμη θρησκεία, δίπλα στὶς ἄλλες, μὲ ἴδια δικαιώματα μὲ τὶς ἄλλες.

Γιὰ νὰ τὸ πετύχουν αὐτὸ οἱ παραθρησκευτικὲς ὁργανώσεις, νοθεύουν βάναισα ὅσο καὶ ὑποὺλα τὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, προσδίδοντας τους τὸ ἀντίστροφο περιεχόμενο. Δὲν πρόκειται ἀ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 151 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8 τεύχους.

ΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΠΑΥΛΟΝ

Τοῦ Πρωτοπρ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΔΡΙΤΣΑ

Εἶναι πράγματι ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ πόσον θαυμάσιως καὶ ἀντικειμενικῶς ἐδίδωσεν ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος, τὴν ἔννοιαν «Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ», ὡς καὶ τὸ πόσον ἐπιτυχημένας ἐκφράσεις εὑρε καὶ ἐχρησιμοποίησεν εἰς τὴν περὶ Ἐκκλησίας ἐκθεσιν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων, ὅχι μόνον ἐπεδλήθη τῶν, ἀμέσως μετ' αὐτόν, πατερικῶν συγγραφῶν, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον προσέτι, εἴκοσι αἰῶνας ἀργότερον ν' ἀπασχολῇ καὶ νὰ πληροῖ ὁλόκληρον τὴν παγκόσμιον ἐκκλησιολογίαν, διὰ τῆς μοναδικότητος τῶν ὁρῶν καὶ τῶν ἐννοιῶν, αἱ ὁποῖαι τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ ἐχρησιμοποιήθησαν. Δὲν δύναται τις δέ, εἰ μὴ ν' ἀποδώσῃ τὴν ἐκκλησιολογικὴν ταύτην καρποφορίαν εἰς ἰδιαίτερον φωτισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐξαιρετικὴν ἐκ Θεοῦ ἀποκάλυψιν τῶν ὑψηλοτάτων καί, ὑπὸ τῆς ἀπλῆς λογικῆς, ἀκατανοήτων μυστηριωδῶν ἀληθειῶν τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνσάρκωσης τοῦ Θεοῦ - Λόγου, ὡς καὶ τῆς Ἐκκλη-

σίας. Ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος καυχᾶται διὰ τοῦτο. Εἶναι γνωστὸν πόσον ἀδύνατος εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη γλῶσσα, ὁ ἀνθρώπινος γραπτὸς καὶ προφορικὸς λόγος, ν' ἀποδώσῃ δι' αἰσθητῶν εἰκόνων καὶ περιγραφῶν, τὰ θεῖα Μυστήρια τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνουν τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ λογικὴν. Μετὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, οὐδεὶς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας διεννοήθη νὰ πρωτοτυπήσῃ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν καὶ χρησιμοποίησιν ὅρων καὶ ἐκφράσεων σχετικῶν πρὸς τὸ ὅλον μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ εἰδικῶς περὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Παῦλος ἀπετέλεσε καὶ ἀποτελεῖ καὶ σήμερον μίαν ἀναμφισβήτητον καὶ μοναδικὴν ἀθθεντίαν, εἰς τὸν τομέα καὶ τὸν χώρον τῆς πρωτο-ἐπιχειρουμένης θεολογίας. Παρατηροῦντες δέ, ἐκ τῶν κεμένων τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, τὴν σκέψιν αὐτοῦ, διαπιστοῦμεν παραχρῆμα ὅτι αὕτη κινεῖται ἐντὸς ἐνὸς κύκλου: Ἁγία Τριάς - Χριστὸς - Ἐκκλησία - ἄνθρωπος - Θεός. Εἰς

πλῶς γιὰ παρερμηνεία, ἀλλὰ γιὰ ἐσκεμμένη ἀντιστροφή.

Αὕτη ἡ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐξαπάτηση τῶν πιστῶν συνιστᾷ καὶ νομικὸ πρόβλημα γιὰτὶ δυναμιτίζει τὰ θεμέλια καὶ τὶς βασικὰς ἀρχὰς τοῦ ὅλου κοινωνικοπολιτικοῦ μας συστήματος καὶ τῶν ἐγκαθιδρυμένων ἠθικῶν ἀξιών.

Νομικὸ πρόβλημα τίθεται ἐπίσης καὶ μετὰ τὴν ἀλλοίωση τῆς προσωπικότητος τῶν ὁπαδῶν τῆς παραθρησκείας, καθὼς καὶ ἀπὸ τὶς καταστροφικὰς συνέπειες, οἰκογενειακὰς, οἰκονομικὰς κ.λπ. τῶν πρώην θυμάτων.

Ἡ ἐκ δολίας προαιρέσεως ἐξαπάτηση καὶ ἡ συνεπαγόμενη ἀλλοίωση τῆς προσωπικότητος θὰ πρέπει νὰ καθιερωθῶν ἀπὸ τὴν νομοθεσίαν μας ὡς ἰδιώνυμο ἀδίκημα, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ δυνατότητα αὐτεπάγγελτης δίωξης τῶν ὑπευθύνων.

Ἀπαιτεῖται ἐνημέρωση κυρίως κληρικῶν, γονέων καὶ διδασκόντων. Τὸ βιβλίον τῆς Β' Λυκείου γιὰ τὴν παραθρησκείαν εἶναι ἓνα πρῶτον θετικὸ βῆμα πού θὰ πρέπει νὰ ἐπεκταθεῖ καὶ στὶς ἄλλες τάξεις Λυκείου καὶ Γυμνασίου, εἰ δυνατόν καὶ στὸ δημοτικόν. Ὅμως πρέπει νὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχὴ στὴν ἐπιλογὴ τῶν θεμάτων καὶ στὴν ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωση τῶν παι-

δίων μετὰ βάση τὰ ἐσωτερικὰ κείμενα τῶν ἐν λόγῳ ὁμᾶδων καὶ ὅχι μετὰ βάση τὸ ὕλικόν πού διοχετεύουν οἱ ὀργάνώσεις αὐτὲς γιὰ ἐξωτερικὴ προπαγάνδα.

Ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἐνημέρωση τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ πάνω σὲ δύο κυρίως σημεία: 1) Τὸ γεγονός ὅτι οἱ περισσότερες παραθρησκευτικὲς ὁμάδες ἐμφανίζονται μετὰ μανδύα μὴ θρησκευτικόν. Ὀνομάζονται ὁμίλοι, ὁμάδες, σωματεῖα, κέντρα, σχολὲς κ.λπ. καὶ νομότυπα καλύπτονται ὡς σωματεῖα μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτῆρα, πού δικαιοῦνται ὅμως νὰ εἰσπράττουν χρηματικὰ ποσὰ ἐπὶ ἀποδείξει γιὰ τὴν κάλυψη τῶν λειτουργικῶν τους ἐξόδων.

2) Εἶναι ἀσυμβίβαστη ἡ ιδιότητα τοῦ χριστιανοῦ σὲ κάθε εἶδους τεχνικὲς βελτίωσης τοῦ ἀτόμου: βελτίωση μνήμης, νοημοσύνης, παράταση νεότητος, θαυματουργικὲς ἱατρικὲς θεραπείες κ.λπ.

Στὰ πλαίσια τοῦ «Γ' Σεμιναρίου Πίστεως» ἡ ΠΙΕΓ ἔθεσε σὲ κυκλοφορίαν τὸ ὑπ' ἀριθ. 2 τεῦχος τῆς σειρᾶς φυλλαδίων «Φιλανθρωπία Χριστοῦ», πού μετὰ τίτλο «καταστροφικὲς λατρεῖες», περιλαμβάνει μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ σημεία: «Μέθοδοι προσηλυτισμοῦ», «Συνέπειες», «Σκοποί», «βοήθεια - αὐτοβοήθεια».

(Συνεχίζεται),

τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ - Πατρός, ἐνυπάρχει πρὸ χρόνων αἰώνιων, ὡς «μυστήριον ἀποκεκρυμμένον», τὸ σχεδίων λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐν χρόνῳ ἐδημιουργήθη καὶ ἡμάρτησεν, ἀποκοπεῖς ἕκτοτε τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τὸ δυνάμει τοῦτο σχέδιον ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἄρχεται κατὰ τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου», διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ, εἰς τὸν ὁποῖον κατοικεῖ «πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς» (Κολοσ. Β' 9) καὶ τελειοῦται διὰ τῆς ἐκουσίου σταυρικῆς θυσίας τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ. Διὰ τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ αἵματος Αὐτοῦ, θεμελιοῦται καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ Ἐκκλησία ὡς ταμεῖον καὶ κιβωτὸς σωτηρίας, ἡ ὁποία, διὰ τῆς ἐν αὐτῇ ἐνυπαρχούσης θείας χάριτος, σώζει ὁλοκληρωτικῶς τὸν διὰ τοῦ Βαπτίσματος, τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων, μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνούμενον πιστὸν καὶ καθιστάμενον οὕτω «μέλος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας», τῆς ὁποίας κεφαλὴ καὶ θεμέλιον εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς.

Εἶναι δὲ φανερόν ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος, δὲν διδάσκει τ' ἀνωτέρω μόνον θεωρητικῶς, ἀλλ' ὡς ἤδη ἀνεφέραμεν, ζῇ καὶ βιοῖ ταῦτα. Καὶ μάλιστα, περισσότερον διὰ τῆς καρδίας παρὰ διὰ τοῦ νοῦς αὐτοῦ, κάμνει κτῆμα τὸ ὑπερφυεὲς Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπλὸς εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ ἀνευ οἰασδήποτε ἐπιδείξεως. Ἀπλὸς, ἀλλ' ἐν ταυτῷ θετικῶς δι' ὅσα κηρύττει καὶ προσβάλλει. Ἡ δὲ θετικότης αὕτη, ὠδήγησε τοῦτον καὶ εἰς ἀδελφικὰς, μετὰ τῶν ἐτέρων ἀποστόλων, καὶ προσκαίρους «ζυγομαχίας».

Κατὰ τὸν Παῦλον, ἡ φύσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπρόσιτος εἰς ἔρευναν ἀνθρωπίνων διαστάσεων, καὶ διὰ τοῦτο χρησιμοποιεῖ καὶ ὁ ἴδιος τὸν ὅρον «μυστήριον» περὶ αὐτῆς. Καὶ ὅχι ἀπλῶς Μυστήριον, ἀλλὰ «Μυστήριον τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ» (Ἐφεσ. Α' 9), «Μυστήριον τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. Γ' 4), «Μυστήριον ἀποκεκρυμμένον» (Κολ. Α' 26), «Μυστήριον τῆς πίστεως» (Α' Τιμ. Γ' 9) καὶ «Μυστήριον τῆς εὐσεβείας» (Α' Τιμ. Γ' 16). Καὶ ἐνταῦθα, ἀκολουθοῦντες τὴν σκέψιν τοῦ Παύλου, ἐκ τοῦ Μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, ὀδηγοῦμεθα ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Μυστήριον τοῦ Χριστοῦ· τὸ Μυστήριον τῆς πίστεως, εὐσεβείας καὶ λυτρώσεως. Κατ' ἀρχὰς τοῦτο ἦτο «ἀποκεκρυμμένον» ἐν τῷ Θεῷ πρὸ χρόνων καὶ καιρῶν αἰώνιων. Δὲν παρέμεινεν ὅμως διὰ παντὸς ἀποκεκρυμμένον, ἀλλ' ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν κόσμον διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Παῦλος χρησιμοποιεῖ τὸν ὅρον «ἀποκάλυψις» ἐν σχετικῇ ἐννοίᾳ (Ρωμ. ΙΔ' 24), ὡς καὶ τὸν ὅρον «γνώσις τοῦ μυστηρίου» (Κολ. Β' 2). Τὸ ἀπόρητον τοῦτο μυστήριον τοῦ Θεοῦ δὲν δύναται νὰ καταστήτῃ προσιτὸν εἰς ἡμᾶς κατ' ἄλλον τρόπον, εἰμὴ μόνον διὰ καὶ ἐν Χρι-

στῷ, καθ' ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ Μυστήριον τοῦ Θεοῦ, τὸ «μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον... νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης» (Κολ. Α' 26-27). Αἱ λέξεις - ἐκφράσεις «ἀπεκαλύφθη», «ἐγνώσθη» καὶ «ἐφανερώθη», ἀνάγονται εἰς τὴν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίαν καὶ προβολὴν αὐτῆς ταύτης τῆς Ἐκκλησίας (Α' Τιμ. Γ' 16).

Τὸ ὅτι ἡ ἔκφρασις «μυστήριον» ἀποδίδεται εἰς τὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καταφαίνεται εἰς τὸ ἀνωτέρω χωρίον τῆς πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς «... ἵνα ἴδῃς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στυλὸς καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον».

Σταθερὰν καὶ υπεύθυνον διδασκαλίαν τοῦ Παύλου ἀποτελεῖ ἡ βαθμιαία τελείωσις τοῦ σωτηριώδους ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία, ὑπὸ τὴν θεανθρωπίνην αὐτῆς ὑπόστασιν καὶ διάστασιν, ὡς σήμερον ἔχει, δὲν ἐδημιουργήθη ἐφ' ἅπαξ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Κατ' ἀρχήν, ἐξ ἀπείρου πατρικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς (Ἐφεσ. Β' 4-6), ἀπεφάσισε τὴν διὰ τῆς Ἐκκλησίας λύτρωσιν ἡμῶν. Γενεσιουργὸς αἰτία — θὰ ἐλέγομεν — τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ ἀπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ πλάσμα Του. Ἡ ἀγάπη αὕτη ἐξεδηλώθη καὶ ἀπεδείχθη εἰς τὸ θεανδρικὸν πρόσωπον τοῦ Κυρίου, τῷ «ἡγαπημένῳ», ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ πρὶν πεσοῦσα «εἰκὼν τοῦ Θεοῦ», ἡ ἀνθρωπίνη φύσις καθίσταται ἀντικείμενον τῆς θείας ἀγάπης (Ἰδὲ καὶ Ἰω. Γ' 16 καὶ Ἰω. ΙΔ' 21).

Ὁ Παῦλος, ἀποδεχόμενος βαθμιαίαν τελείωσιν τῆς Ἐκκλησίας, διδάσκει ὅτι, κατ' ἀρχὰς αὕτη ὑπῆρχεν «ἐν τοῖς ἐπουρανίοις», ὡς πνευματικὴ, ἡνωμένη ὅμως μετὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ περιλαμβάνουσα ἐν αὐτῇ πάσας τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, ὡς «ἐκκλησία πρωτοτόκων» (Ἐβρ. ΙΒ' 23), ὡς «ἐπουράνιος Ἰερουσαλὴμ» καὶ «πόλις Θεοῦ ζῶντος», ἐπαναπαυομένη ἐν Χριστῷ. Τὴν ἐννοίαν τῆς προϋπαρχούσης καί, χάριν τῶν δικαίων καὶ ἐναρέτων, προδημιουργηθείσης Ἐκκλησίας, ἔχουν καὶ οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου «δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου». Ἡ ἐπουράνιος αὕτη πρώτη Ἐκκλησία, ἔχουσα τὴν πρώτην αὐτῆς καταγωγὴν ἐκ τοῦ τρισυποστάτου Θεοῦ καὶ προϋπάρχουσα αἰωνίως πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ὁρατοῦ κόσμου, περιλαμβάνουσα ἐν αὐτῇ τὰς ἐπουρανίους ἀγγελικὰς δυνάμεις, ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν, τὴν ρίζαν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς μετέπειτα ἱστορικῆς Ἐκκλησίας. Δὲν δυνάμεθα, ὅθεν, νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ προϊ-

ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΕ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ "ΓΕΡΟΝΤΑ," *

Τοῦ κ. ΠΑΝΑΓ. Θ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ
θεολόγου - διευθυντοῦ Γυμνασίου

Β' περίοδος 1889-1926.

Ἡ λειτουργία τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν τὴν περίοδο αὐτὴ φωτίζεται ἀρκετὰ μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀνακαλύψαμε, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ μοναχοῦ καὶ συμβούλου Χρυσοστόμου Θανόπουλου, σὲ ἀποθήκη - γραφεῖο τοῦ α' ὀρόφου τῆς ΒΑ πλευρᾶς τοῦ μοναστηριοῦ. Καταφύγαμε ἐκεῖ ὕστερα ἀπὸ ἀκαρπῆ ἔρευνα στὸ ἱστορικὸ ἀρχεῖο καὶ στὸ ἀρχαιότερο σχολεῖο Μ.Ε. τοῦ Αἰγίου. Στὴν ἀποθήκη αὐτὴ ἀνάμεσα στὸ πλῆθος τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν διαχειριστικῶν βιβλίων τοῦ μοναστηριοῦ ἐντοπίσαμε τὰ κυριότερα βιβλία λειτουργίας τοῦ σχολείου ἀπὸ τὸ 1889 μέχρι τὸ 1926. Πρόκειται γιὰ: 1) τὸν εἰδικὸ ἔλεγχο, 2) τὸ μαθητολόγιο, 3) τὸ γενικὸ ἔλεγχο ἀποτελεσμάτων ἐνιαυσίων ἐξετάσεων καὶ 4) τὸ βιβλίο πράξεων τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων.

Ἡ ὑπαρξὴ αὐτῶν μαρτυρεῖ τὴν ἀρτιότερη ὀργάνωση τοῦ σχολείου σὲ σύγκριση μὲ τὸ παρελθόν, ἐνῶ ἡ προσεκτικὴ μελέτη τους δίδει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα ποὺ ρίχνουν ἅπλετο φῶς στὸν τρόπο λειτουργίας τοῦ σχολείου. Στὴν περίοδο αὐτὴ τὸ σχολεῖο ξεκίνησε μὲ 17 μαθητὲς (6 στὴν Α' τάξη, 4 στὴν Β' καὶ 7 στὴ Γ'), τοὺς ἔκαμε 25 τὸ ἐπόμενο σχολικὸ ἔτος 1890-91 καὶ τοὺς μείωσε σὲ 5 τὸ τελευταῖο σχολικὸ ἔτος λειτουργίας του. Τὰ ἐνδιάμεσα σχολικὰ ἔτη οἱ μαθητὲς ποὺ φοιτοῦσαν ἦσαν ἀπὸ 15 ἕως 20. Μερικὲς φορὲς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγεγραμμένων μαθητῶν ἦταν πλασματικὸς, ἀφοῦ μερικοὶ μαθητὲς ποὺ τελείωναν τὸ σχολεῖο ξαναγράφονταν ἢ κάποιοι ἄλλοι γράφονταν καὶ ξαναγράφονταν στὴν ἴδια τάξη χωρὶς νὰ φοιτήσουν. Οἱ ἀνεπίδεκτοι μαθήσεως μὲ πράξη τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων ἀπομακρύνονταν ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Οἱ περισσότεροι μαθητὲς τοῦ σχολείου ἦταν παιδιὰ ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν, ὀρφανὰ καὶ ἀπροστάτευτα. Προέρχονταν ἀπὸ τὰ γύρω χωριά (Κουνινά, Βερίνο, Μελίσσια, Μαυρίκι, Λαπαναγούς κ.λπ.), χωρὶς αὐτὸ νὰ ἀποτελεῖ κανόνα. Πολλοὶ ἦσαν συγγενεῖς μοναχῶν καὶ ἐ-

μεναν στὰ κελλιά τους ὑπὸ τὴ φροντίδα τους. Ἡ ἐπίδοσή τους δὲν φαίνεται ὅτι ἦταν ἰδιαίτερα ἱκανοποιητική. Ἐλάχιστοι μαθητὲς εἶχαν ὑψηλὴ βαθμολογία. Εἶναι αὐτοὶ ποὺ στὴ συνέχεια διακρίθηκαν στὸν κοινωνικὸ στίβο ὡς ἐκπαιδευτικοί, γιατροί, κληρικοί.

Ἡ λειτουργία τοῦ σχολείου δὲν ἦταν πάντοτε ἀπρόσκοπτη. Ἄλλοτε οἱ οικονομικὲς δυσχέρειες τῆς μονῆς καὶ ἄλλοτε ἡ ἔλλειψη διδακτικοῦ προσωπικοῦ ἐμπόδιζαν τὴν ὁμαλὴ λειτουργία του. Δὲν εἶναι λίγες οἱ περιπτώσεις ποὺ ἡ λειτουργία τοῦ σχολείου διακόπηκε γιὰ ἓνα ἢ περισσότερα χρόνια. Ἔτσι, τὰ σχολικὰ ἔτη 1891 - 92, 1895 - 97, 1909 - 12, 1914 - 15, 1918 - 20, 1922 - 23 καὶ 1924 - 25 τὸ σχολεῖο δὲν ἄνοιξε τίς πόρτες του, ἐνῶ ἄλλες χρονιὲς λειτούργησε μὲ μία ἢ μὲ τίς δύο πρῶτες τάξεις. Ὡς διτάξιο λειτούργησε τὸ ἐλληνικὸ σχολεῖο τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1907 - 1908 καὶ μετὰ, ὅταν ἀνέλαβε τὴ διεύθυνσή του ὁ λαϊκὸς ἐλληνοδιδάσκαλος Δημήτριος Τσεκούρας. Στὸ πρακτικὸ ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του ρητῶς ἀναφέρει ὁ ἀνωτέρω ὅτι «ἀναλαμβάνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου (τῆς μονῆς) ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς διδασκαλίας τῶν ἐν τῇ Α' καὶ Β' τάξει διδασκομένων μαθημάτων».

Οἱ διαδεχθέντες αὐτὸν ἐλληνοδιδάσκαλοι Σπυρ. Δανέλλης (σχολ. ἔτος 1912 - 13), ἰδιώτης, Πανάρετος Κορακᾶς (1913 - 14), ἀρχιμανδρίτης, καὶ Θεοφάνης Ἀνδρουτσόπουλος (1915 - 18), ἀδελφὸς τῆς μονῆς ποὺ ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν ὁμογένεια τῆς Μεθούρνης, ἀνέλαβαν νὰ διδάξουν στὸ σχολεῖο τῆς μονῆς ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὄρον. Ὑποτυπωδῶς λειτούργησε τὸ σχολεῖο μὲ 3 μαθητὲς μόνον στὴν Α' τάξη τὸ σχολ. ἔτος 1920 - 21. Μὲ λίγους μαθητὲς καὶ μὲ μία τάξη λειτούργησε τὸ σχολεῖο καὶ στὸ διάστημα 1904 - 1906. Καὶ στὶς δύο περιπτώσεις αὐτὲς διευθύνων ἐλληνοδιδάσκαλος ἦταν ὁ ἀρχιμανδρίτης Σεραφεὶμ Γεωργιάδης. Κάποια προσπάθεια γιὰ βελτίωση τῶν συνθηκῶν λειτουργίας τοῦ σχολείου σημειώγεται τὸ σχολικὸ ἔτος 1921 - 22, ὅταν τὴ διεύθυνσή του ἔχει ὁ ἀρχιμανδρίτης Θεόφ. Σπυρόπουλος, ποὺ ἐπέστρεψε τότε ἀπὸ τὴ Βενετία. Ἐμεινε ὁμως ἡ καλὴ του διάθεση, ἀφοῦ μετὰ ἀπὸ λίγο διορίστηκε ἱεροκήρυκας στὴν ἐπισκοπὴ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας. Ὡς τριτάξιο καὶ μὲ αὐξημένο ἀριθμὸ μαθητῶν λειτούργησε τὸ σχολεῖο τὰ πρῶτα χρόνια τῆς περιόδου αὐτῆς (σχολ. ἔτη 1889 - 90 καὶ 1890 - 91) μὲ σχολάρχην τὸν ἀδελφὸ τῆς μονῆς Φιλόθεο Εὐσταθίου

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 157 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 8 τεύχους.

στορίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸ τῆς Δημιουργίας τοῦ ὕλικου κόσμου. Ἡ καθ' ἑαυτὸ προϊστορία τῆς Ἐκκλησίας, περιλαμβάνει τὴν, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοὺς πρὸ Χριστοῦ χρόνους, χρονικὴν περίοδον, ἔκτοτε δὲ ἐκτείνεται ἡ ἱστορία αὐτῆς.

(Συνεχίζεται)

και διδάσκαλο τὸν Ἀλεξ. Σωτηρόπουλο. Ἡ προσπάθεια συνεχίστηκε χωρὶς τὰ ἴδια ἀποτελέσματα καὶ τὰ ἐπόμενα σχολικὰ ἔτη (1892 - 95), ὅταν σχολάρχης ἦταν ὁ Φιλάρετος Παπαθεοδώρου. Τὸ σχολεῖο ὀργανώθηκε καὶ λειτούργησε ὑποδειγματικά, ὅταν σχολάρχης ἦταν (1897 - 1904) ὁ διακεκριμένος θεολόγος καὶ κληρικὸς κύρους Σαμουήλ Ἀνεστόπουλος καὶ διδάσκαλοι οἱ Φιλόθεος Εὐσταθίου ἀρχικά καὶ Σερ. Γεωργιάδης ὕστερα. Οἱ δύο πρῶτοι, ὅπως ἀναφέρεται στὴν πράξη Α' τοῦ σχολ. ἔτους 1897 - 98, «ἀνέλαβαν τὰ καθήκοντά τους τὴν ὁγδόην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου 1897... συνεπεία τῶν διορισμῶν των ὑπὸ τοῦ σεβ. ὑπουργείου καὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Αἰγιαλείας γενομένων ὀρκωμοσιῶν των».

Τελευταία ἀναλαμπὴ τοῦ σχολείου σημειώνεται τὸ σχολ. ἔτος 1923 - 24, ὅταν τὴ διεύθυνσίν του ἀνέλαβε ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀδέρκιος Παπαδόπουλος. Ὁ Ἀδέρκιος εἶναι νέος θεολόγος καὶ εἶναι φυσικὸ νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ στήριξη τοῦ σχολείου, ἀφοῦ ὁ ἴδιος, τὰ ἀδελφία του καὶ ἄλλα παιδιὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ του ὑπῆρξαν μαθητὲς αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ σχολεῖο εἶχε διαγράψει τὸν κύκλο του. Τὰ σημάδια τοῦ μαρasmus τοῦ ἦσαν ἐμφανή. Συνδέονται καὶ μὲ τὴ δυσχερὴ οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς μονῆς. Πράγματι, ἐκεῖνα τὰ χρόνια ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Σαμουήλ Τσαφογιάννης, προκειμένου νὰ συνάψει σχέσεις μὲ ἐξέχοντα πρόσωπα ποὺ ἐνδεχομένως θὰ βοηθοῦσαν τὸ μοναστήρι, προέβαινε σὲ ἀλόγιστες δαπάνες. Ἀκόμη ἢ ἐπισκευὴ καὶ ἢ συντήρηση ἀκινήτου τοῦ μοναστηρίου στὸ Αἶγιο, καθὼς καὶ ἢ ἀπαλλοτρίωση τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας ἀπὸ τὴ δικτατορία τοῦ Πάγκαλου, ὁδήγησαν σὲ χρεωκοπία τὸ ταμεῖο τῆς μονῆς.

Ἡ δυσμενὴς οἰκονομικὴ κατάσταση τῆς μονῆς εἶχε ὡς ἄμεση συνέπεια τὴ διάλυση τοῦ ἐλληνικοῦ σχολείου αὐτῆς ὕστερα ἀπὸ λειτουργία 90 χρόνων. Τὸ κλείσιμο τοῦ σχολείου πραγματοποιήθηκε μὲ τὴ λήξη τῶν μαθημάτων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1925 - 26. Τελευταῖος διευθυντὴς καὶ ἐλληνοδιδάσκαλος διετέλεσε ὁ ἀρχιμανδρίτης καὶ Διδάκτορας τῆς Θεολογίας Πανάρετος Κοραῆς. Ἡ ἀγωνία τοῦ τελευταίου δασκάλου τοῦ σχολείου τῆς μονῆς γιὰ τὴν τύχη αὐτοῦ ἀποτυπώνεται στὴν ἀναφορά του πρὸς τὸ Γεν. Ἐπιθεωρητὴ τῆς Δ' Ἐκπαιδευτικῆς Περιφέρειας μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του (25.11.1915). Ὁ ἀνωτέρω ἐλληνοδιδάσκαλος, ἀφοῦ ζητεῖ ἀπὸ τὸν προϊστάμενό του «οἶας (ἐκεῖνος) νομίζει ἀναγκαίας ὁδηγίας καὶ διατάγματα... πρὸς νόμιμον καὶ εὐδόκιμον λειτουργίαν τοῦ σχολείου», καταλήγει: «Ἡ προσέλευσις καὶ ἡ ποσότης τῶν μαθητῶν θέλει ὁδηγήσει με τίνας τάξεις τοῦ σχολείου θὰ καταρτίσω». Οἱ φόβοι του

δυστυχῶς ἐπαληθεύτηκαν. Γράφτηκαν ἐκεῖνη τὴ χρονιά 5 μαθητὲς συνολικά. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι οἱ 3 ἀπ' αὐτοὺς ἦσαν ὀρφανοί. Ἔτσι μὲ δυσκολία ὁ ἀνωτέρω ἐλληνοδιδάσκαλος κατόρθωσε νὰ συγκροτήσῃ δύο τάξεις μὲ 4 μαθητὲς στὴν Α' καὶ 1 στὴ Β'. Αὐτοὶ ἔγραψαν καὶ τὸν ἐπίλογο τοῦ σχολείου ὑπὸ τὴ μορφή του ὡς «Σχολαρχεῖον τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν ἐν Αἰγιαλείᾳ», κατὰ τὸν τύπο τῆς σφραγίδας του.

Ἡ διατήρηση τοῦ σχολείου τόσα χρόνια παρὰ τίς ἀντίθετες συνθήκες λειτουργίας του, πιστεύουμε ὅτι ὀφείλεται στὴν καλὴ διάθεση καὶ τὴν ἐργατικότητα τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Ἀλλοτε ἕνας καὶ ἄλλοτε δύο δάσκαλοι ἐπωμίζονταν ὅλο τὸ θάρρος τῆς εὐθύνης ὅχι μόνον τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν μαθητῶν.

Οἱ ἐλληνοδιδάσκαλοι τοῦ σχολείου τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν διορίζονταν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐκκλησιαστικῶν μὲ πρόταση τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ ἀμείβονταν ἀπὸ τὸ ταμεῖο τοῦ μοναστηρίου. Προτοῦ ἀναλάβουν ὑπηρεσία, ἔδιδαν στὸν Εἰρηνοδίκην Αἰγιαλείας τὸν προβλεπόμενον ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία ὄρκον. Οἱ περισσότεροι δάσκαλοι ἦσαν ἱερωμένοι καὶ μάλιστα ἀδελφοὶ τῆς μονῆς, ἐλάχιστοι λαϊκοὶ δίδαξαν στὸ σχολεῖο αὐτό. Ὁ Φιλόθεος Εὐσταθίου, ὁ Σαμουήλ Ἀνεστόπουλος, ὁ Πανάρετος Κοραῆς καὶ ὁ Ἀδέρκιος Παπαδόπουλος ἔδειξαν μεγάλον ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ σχολεῖο τῆς μονῆς τους. Δὲν ὑπελόγιζαν κόπους καὶ θυσιᾶς. Γιὰ τὴ στέγαση τοῦ σχολείου χρησιμοποιοῦντο ἀκατοίκητα κελλιά. Οἱ δάσκαλοι τοῦ σχολείου ἐφάρμοζαν ἀπόλυτα τὸ προβλεπόμενον πρόγραμμα, διδάσκοντες Ἑλληνικά, Μαθηματικά, Θρησκευτικά, Ἱστορία, Γεωγραφία, Φυσικὴ Ἱστορία (ἢ Φυσικὴ στὴ Γ' τάξη), Καλλιγραφία - Ἱερογرافία καὶ Λατινικά στὴ Γ' τάξη. Κατὰ διαστήματα διδάχτηκε καὶ ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα. Πάντως στοὺς χορηγούμενους τίτλους τῶν τελευταίων ἐτῶν ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι οἱ μαθητὲς «διήκουσαν πάντα τὰ διδασκόμενα μαθήματα πλὴν τῶν Γαλλικῶν καὶ τῆς Γυμναστικῆς, ἅτινα δὲν ἐδιδάχθησαν».

Δύο φορές τὸ διδακτικὸ ἔτος οἱ μαθητὲς ὑποβάλλονταν σὲ ἐξετάσεις. Αὐτὲς διεξάγονταν τὸ τρίτον δεκάημερο τῶν μηνῶν Φεβρουαρίου καὶ Ἰουνίου, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ γραπτὰ δοκίμια μαθητῶν ποὺ ὀρήκαμε στὴ μονή. Οἱ ἐξετάσεις ἦσαν γραπτὲς καὶ προφορικὲς καὶ διεξάγονταν σὲ ξεχωριστὲς ἡμερομηνίες. Ἀπὸ τὸ βιβλίον πράξεων τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀνακοίνωση τῶν δύο ἡμερομηνιῶν γιὰ τίς γραπτὲς καὶ προφορικὲς ἐξετάσεις γινόταν γνωστὴ στοὺς μαθητὲς τοῦ σχολείου τοῦλάχιστον 20 ἡμέρες νωρίτερα. Νεότερα διατάγματα τοῦ ὑπουργείου

μετέφεραν τις εξετάσεις τοῦ Ἰουνίου στο πρότο 10ήμερο αὐτοῦ.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων κατοχυρώνονταν μὲ πράξη τοῦ Συλλόγου τῶν διδασκόντων. Ἐπιστέγασμα τῆς ὅλης σχολικῆς διαδικασίας ἦταν ἡ χορήγηση στοὺς μαθητὲς τῶν ἐνδεικτικῶν καὶ τῶν ἀπολυτηρίων. Οἱ τίτλοι ποὺ ἐξέδιδε τὸ ἐλληνικὸ σχολεῖο τῆς μονῆς ἦσαν ἐντελῶς ἀπλοί. Ἀνέγραφαν τὴν ὀνομασία τοῦ Σχολείου, τὸ σχολικὸ ἔτος, τοὺς σχετικοὺς ἀριθμοὺς, τὸ ὀνοματεπώνυμο τοῦ μαθητῆ, τὴν τάξη του, τὸ γενικὸ βαθμὸ προαγωγῆς ἢ ἀπολύσεως καὶ τὸ χαρακτηρισμὸ τῆς διαγωγῆς. Ὁ τίτλος ἐκλείνε μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ Διευθυντῆ καὶ τῇ σφραγίδι τοῦ σχολείου.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Βιβλίον Πρακτικῶν Ἑλλην. Σχολείου Μονῆς
Ταξιαρχῶν

Σχολικοῦ ἔτους 1890 - 91

ΠΡΑΞΙΣ 1η

Συνελθὼν σήμερον ὁ σύλλογος τῶν διδασκάλων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. Σχολάρχου ὥρισεν ὁμοφώνως ἵνα, ὁ ἐπανεξεταστέος μαθητὴς τῆς Γ' τῆς τάξεως Νικόδημος Καραβέλλας, προσέλθῃ εἰς ἐξέτασιν τὴν 13ην Σ/βρίου, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 8ην π.μ.

Ἐν Ταξιαρχαῖς τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1890

ὁ Σχολάρχης

ὁ Διδάσκαλος

Φιλόθεος Εὐσταθίου

Ἀ. Σωτηρόπουλος

ΠΡΑΞΙΣ 2η

Σήμερον συνελθὼν ὁ Σύλλογος τῶν διδασκάλων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. Σχολάρχου ὥρισεν ἵνα, οἱ πρὸς οὓς ἐπευρέαπη διὰ τῆς ἀρ. 8890 ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἀπολυτήριος ἐξέτασις, μαθηταὶ Εὐσταθίου Παπαλεωνίδου, Παναγιώτης Γιαννούλης, Νικόλαος Βιδάλης καὶ Ἀναστάσιος Κοντορρηγόπουλος προσέλθωσιν εἰς ἀπολυτήριον δοκιμασίαν τὴν 13ην Σ/βρίου, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 8ην π.μ.

Ἐν Ταξιαρχαῖς τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1890

ὁ Σχολάρχης

ὁ Διδάσκαλος

Φιλόθεος Εὐσταθίου

Ἀ. Σωτηρόπουλος

ΠΡΑΞΙΣ 6η

Συνελθὼν ὁ Σύλλογος τῶν διδασκάλων σήμερον παρουσίᾳ τοῦ κ. Σχολάρχου ἔκρινεν ἀξιους τοὺς ὑποσιάντας τὴν εἰσηγήριον (sic) δοκιμασίαν μαθητὰς Ἀνδρέαν Δημόπουλον, Γεώργιον Παλούμπην, Νικόλαον Ἀναγνωστόπουλον, Γεώργιον Παπαθεοτόπουλον, Θεοφάνην Παπανικολάου καὶ Κων/ρον Κωνσταν-

τικίδην ἵνα προαχθῶσι εἰς μαθητὰς Α' τῆς τάξεως τοῦ Ἑλλην. Σχολείου.

Ἐν Ταξιαρχαῖς τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1890

ὁ Σχολάρχης

ὁ Διδάσκαλος

Φιλόθεος Εὐσταθίου

Ἀ. Σωτηρόπουλος

Σχολικοῦ ἔτους 1925 - 1926

ΠΡΑΞΙΣ Α'

Ἐν τῇ ἐν Αἰγιαλείᾳ Ἱερ. Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν σήμερον τὴν 25 Νοεμβρίου 1925 διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς ταύτης καθηγητῆς τοῦ ἐπαύθα Ἑλληνικοῦ σχολείου ἀνέλαβον τὰ καθήκοντά μου.

ὁ Διευθύνων καθηγητῆς

Ἀρχιμ. † Πανάρετος Κορακᾶς

ΠΡΑΞΙΣ Β'

Ἐν τῇ ἐν Αἰγιαλείᾳ Ἱερ. Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν σήμερον τὴν 1 Δεκεμβρίου 1925 κατήρτισα δύο τάξεις τοῦ σχολείου τούτου Πρώτην καὶ Δευτέραν, ἅμα δὲ καὶ ἐποιησάμην ἑναρξιν τῶν μαθημάτων.

ὁ Διευθύνων καθηγητῆς

Πανάρετος Κορακᾶς

ΠΡΑΞΙΣ Γ'

Ἐν τῇ ἐν Αἰγιαλείᾳ Ἱερ. Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν σήμερον τὴν 5 Δεκεμβρίου 1925 λαβὼν ὑπ' ὄφει τὴν τε γραπτὴν καὶ προφορικὴν κατατακτικὴν δοκιμασίαν τοῦ μαθητοῦ Ἀνεστοπούλου Κ. Ἀγγέλου κατέταξα αὐτὸν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς πρώτης τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου.

ὁ Διευθύνων καθηγητῆς

Πανάρετος Κορακᾶς

ΠΡΑΞΙΣ Δ'

Ἐν τῇ ἐν Αἰγιαλείᾳ Ἱερ. Μονῇ τῶν Ταξιαρχῶν σήμερον τὴν 18 Ἰουνίου 1926 λαβὼν ὑπ' ὄφει τὴν τε καθ' ἡμέραν ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐπίδοσιν τῶν μαθητῶν τοῦ τῆς ἁν' Ἱερ. Μονῆς Ἑλλην. σχολείου καὶ τὴν γραπτὴν αὐτῶν δοκιμασίαν ἔκρινα ἀξιους προαγωγῆς τοὺς μὲν τῆς Α' τάξεως μαθητὰς 1) Ντάλαν Κ. Χαρίλαον, 2) Κεφαλοῦρον Ἡρ. Νικόλαον, 3) Ἀνεστόπουλον Κ. Παναγιώτην καὶ 4) Ἀνεστόπουλον Κ. Ἀγγελον τῆς εἰς τὴν Β' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου φοιτήσεως, τὸν δὲ τῆς Β' τάξεως μαθητὴν Γιαννόπουλον Δ. Ἰωάννην τῆς εἰς τὴν Γ' τάξιν τοῦ Ἑλλην. σχολείου φοιτήσεως.

ὁ Διευθύνων καθηγητῆς

Πανάρετος Κορακᾶς

(Συνεχίζεται)]

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Κρασί καινούργιο σὲ παλιὸ ἀσκή.

ΑΠΟ ΤΗΝ πρώτη Ίανουαρίου 1992, οἱ Ἕλληνες, θὰ κληθοῦμε νὰ παραλάβουμε τὰ νέα δελτία αστυνομικῆς ταυτότητας καὶ τὰ νέα διαβατήρια. Ἡδη, τὸ σχετικὸ προεδρικὸ διάταγμα, μὲ τὸ ὁποῖο καταργοῦνται οἱ ἰσχύουσες ταυτότητες καὶ διαβατήρια καὶ αντικαθίστανται μὲ νέα, καταρτίζεται ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο ὑπουργεῖο.

Ἡ ἀλλαγὴ τῶν δελτίων ταυτότητας καὶ τῶν διαβατηρίων κινήθηκε ἀναγκαίᾳ μετὰ ἀπὸ τὴν ἀπόφαση ποὺ πάρθηκε ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο ἐσωτερικῶν, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ αστυνομικὴ ταυτότητα θὰ ἰσχύει πλέον καὶ ὡς ταξιδιωτικὸ ἔγγραφο γιὰ τὶς χῶρες μέλη τῆς Ε.Ο.Κ. Τὰ νέα δελτία ταυτότητας καὶ τὰ νέα διαβατήρια θὰ ἔχουν νέο σχῆμα, θὰ περιλαμβάνουν νέα στοιχεῖα καὶ θὰ εἶναι δεκαετοῦς διάρκειας.

Νέα δελτία ταυτότητας, νέα διαβατήρια, μὲ νέα στοιχεῖα, νέο σχῆμα, γιὰ νὰ πιστοποιοῦν Νεοέλληνες μὲ «παλιὰ» νοστιμότητα, παλιὰ ἐθνικὰ ἐλαττώματα, παρουσία παλιά. Μ' ἄλλα λόγια —καθόλου παλιά, ἂν καὶ εἶναι δύο χιλιάδων ἐτῶν— «καινὸς οἶνος εἰς ἀσκρὸς παλαιούς».

Ποιὸς θὰ ἰσχυριστῇ τὸ ἀντίθετο;

Ἀξίζει νὰ προσπαθήσουμε.

ΜΕ ΤΗΝ ὁρχήστρα νὰ παίζει τὸ μουσικὸ θέμα τῆς ταινίας «2001, Ὁδύσσεια τοῦ Διασημίου» τὸ νέο διαστημικὸ λεωφορεῖο τῆς NASA «Ἰντρίνερ» ὀν-μουλκῆθηκε πρὶν λίγες ἡμέρες ἔξω ἀπὸ τὸ τεράστιο ὑπόστεγο τῆς ἀεροδιαστημικῆς ἐταιρίας «Ρόκγουελ». Ὁ κυβερνήτης του, σημεῖα Ντὴν Μπραντενσιάν τὸ χαρακτήρισε κόσμημα τοῦ διαστημικοῦ σιόλου τῆς NASA. Ἡ ὁλοκλήρωση τῆς κατασκευῆς τοῦ νέου διαστημικοῦ λεωφορείου ἀποτελεῖ σημαντικὸ σταθμὸ στὴν ἱστορία τοῦ διαστημικοῦ προγράμματος τῶν Η. Π.Α., καθὼς τὸ «Ἰντρίνερ» θὰ πάρει τὴ θέση τοῦ τραγικοῦ «Τσάλεντζερ». Τὸ φοβερὸ ἀτύχημα τοῦ «Τσάλεντζερ» τὸ 1987 εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐνσωμάτωση ἁπειρῶν νέων συστημάτων στὸ καινούργιο διαστημικὸ λεωφορεῖο. Ἡ «εἰδηση» ἀσφαλῶς δὲν θρῖσκεται ἐδῶ. Βρίσκεται —γιὰ ὅσους μποροῦν νὰ τὴ «δοῦν»— στὸ ὄνομα ποὺ δόθηκε στὸ νέο διαστημικὸ λεωφορεῖο. Ἐτσι, ἐνῶ τὸ προηγούμενο εἶχε

σὰν ὄνομα τὸ ἀρκετὰ ὑπεροπτικὸ «Πρόκληση», στὸ συγκρομημένο δόθηκε τὸ ὄνομα «Προσπάθεια». Πιστεύουμε, δὲν εἶναι τυχαία ἡ σειρά καὶ ἡ ἐπιλογή τῶν ὀνομάτων. Τὸ μειοπαθὲς καὶ χαμηλῶν τόνων «προσπάθεια» ἀφενὸς ὑπενημίξει, ἀφεντέρου διδάσκει πολὺ ὅτι αὐτοὺς ποῦ, ἐννοεῖται, θέλουν νὰ διδαχτοῦν...

Φτάνει νὰ τό... προσπαθήσουν!

**Μιὰ προσωπικὴ ὑπόθεση
ποῦ ἐνδιαφέρει ὅλους.**

ΠΕΝΗΝΤΑ δισεκατομμῦρια δολάρια στοιχίσε στὶς Η.Π.Α. ὁ πόλεμος τῶν ἑξι ἐβδομάδων. Ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν ἀμερικανικὴ κυβέρνησις κοινὸ ἐξηνταετὸς δισεκατομμυρίων δολαρίων τὸ χρέος γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἐγκληματικότητος ποὺ μασιτίζει τὴν ὑπεραιλαντικὴ ὑπερδύναμη. Κάθε ἑκατὸ ὥρες οἱ Η. Π.Α. θοροῦν τὰ τριπλάσια ἀπὸ τὰ θύματα τοῦ Κόλπου, 23.000 ἀμερικανοὶ δολοφονήθηκαν τὸν περασμένο χρόνο. Ἐπесαν στὸν ἄδοξο θάνατο τῶν ναρκωτικῶν. Ὅχι ἀπὸ τὴ χρήση, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς χρήστες ποὺ ἐπιλέγουν τὴν ὥμῃ θία τοὺς δρόμους προκειμένου νὰ ἐξασφαλίσουν χρήματα γιὰ τὴν ἐξάρτησή τους. Ἡ ἔξαρση αὐτὴ δὲν ἔχει προηγούμενο. 1,1 ἑκατομμῦρια ἀμερικανοὶ εἶναι αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἐσώκλειστοι στὶς διάφορες φυλακὲς τῆς χώρας. Οἱ 426 δηλαδὴ τοὺς 100.000 κατοίκους. Τὸ ποσοστὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο στὸν κόσμον. Σύμφωνα μάλιστα μὲ στατιστικὲς, ἐγκληματίες γίνονται συνήθως τ' ἀγόρια ἀνάμεσα στὰ 15 καὶ στὰ 24!

Ὅταν δημοσιεύει κανεὶς τέτοιες πληροφορίες, ἀφείλει —ὅπως καὶ ὁ ἀναγνώστης τους— νὰ προχωρεῖ στὸ ἐπόμενο βῆμα, μετὰ τὴ διαπίστωση, σὶν γόνιμο προβληματισμὸ. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅμως, σταματᾷ τὸ σχόλιο. Ἡ σκέψη ἔχει τώρα τὸ λόγο, καὶ αὐτὴ εἶναι προσωπικὴ ὑπόθεση καθενός.

**Μιχαὴλ Γαλανοῦ
«ΒΙΟΙ ΑΓΙΩΝ»**

Κυκλοφοροῦν καὶ οἱ δώδεκα τόμοι ἀπὸ τὸ μνημειώδες ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέως. Ἀληθινὸ θησαύρισμα γιὰ κάθε βιβλιοθήκη. Ἐκδόση τρίτη, Ἀποστολικῆς Διακονίας.